National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
OCT 8 1981
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 68 (2800) XXX aastakäik

Teisipäeval, 29. septembril 1981 — Tuesday, September 29, 1981

Üksiknumbri hind 50 senti

Sõjaväe patrullid Varssavi tänavatel

Valitsus suurendab survet Solidaarsusele

VARSSAVI — Tööliste ametiühing Solidaarsus avaldas Poola sõjaväele läkituse, milles kutsuti sõdureid üles kaitsema Poola vabadust kui võõrad sõjaväed peaksid Poolasse sisse tungima. Läkitus häiris ilmselt Poola valitsust, kes saatis tänavatele tugevad sõjaväepatrullid ning deklareeris, et valitsus võtab tarvitusele kõik võimalikud abinõud N. Liidu vastase meeleolu allasurumiseks Poolas.

Poola pea- ja kaitseminister kindral Jaruzelski kinnitas parlamendis, et valitsuse eesmärgiks on kommunistliku partei autoriteedi tõstmine. Ta toonitas, et Poola saatus oleneb suurel määral sellest,

kas Solidaarsus on valmis lõpetama oma opositsiooni kommunistlikule parteile ning loobub koostööst valitsuse vastaste dissidentidega.

Solidaarsus saavutas vahepeal kompromissi valitsusega, deklareerides, et ta pehmendab oma nõudmisi tööstuste juhtide ametisse võtmisel ja vallandamisel, võimaldades ka valitsusel nendes küsimustes kaasa rääkida.

Poola ajakirjanduses avaldati juhtivate akadeemikute, kunstnike ja intellektuaalide üleskutse, milles manitseti Solidaarsust valitsusega läbirääkimisi pidama ja vaielusalustes küsimustes kokkuleppeid sõlmima.

Poola välisminister Josef Czyrek süüdistas möödunud neljapäeval Liitunud Rahvaste Organisatsioonis lääneriike Poola antisotsialistlike jõudude ülesässitamises ja nende toetamises.

T.E.S. algkooli avaaktuse järel toimus uute õpilaste registreerimine. Pildil õpetaja Lydia Aruvald registreerimise laua juures, kuna lastevanemad Mall Puhm ja Laas Leivat täidavad vajalikke pabereid, nende kohal E. Metsalo.

Foto: Vaba Eestlane

Kremli närvid katkemisel

Solidaarsus ei anna kommunistidele järele

VARSSAVI — Poola parlament võttis tööstuse juhtide ametisse nimetamisel vastu kompromiss-ettepaneku mille alusel töölistele antakse juhtiv osa mänedzherite kohtadele määramisel ning nimetamisega seoses kerkinud lahkarvamiste lahendamine antakse kohtute kompetentsi. Uus seadus on siiski väga ebamäärane kuni see ei selgita lähemalt, milline on tööliste „juhtiv osa" ja kui suurel määral nad saavad mõjutada mänedzheri nimetamisel lõpliku otsuse tegemist.

Kreml jatkas möödunud nädala lõpul ja nädalavahetusel oma lakkamatut rünnakut Poola tööliste ja samuti ka Poola juhtkonna vastu, millest võib järeldada, et N. Liidu juhtkonna närvid on Poola küsimuse pärast erakordselt pingul ning Brehznev ja tema kaaslased on muutunud kannatamatuiks.

N. Liidu teadeteagentuur Tass annab silmatorkavalt suure toetuse Poola kommunistliku partei „kõvakäelise poliitika" toetajatele,

kes pooldavad tööliste juhtide vangistamist ja karistamist ning Poola kommunistliku partei ridade puhastamist kõhklevast elemendist.

Tassi informatsioonist ja N. Liidu ajalehtede kommentaaridest võib järeldada, et Kremlis pooldatakse mõõduka hoiakuga parteijuhi Stanislaw Kania kõrvaldamist ja tema asendamist Kremlile kuuleka juhiga. Poolas algas nädalavahetusel Solidaarsuse kongressi teine faas, millest kavatsesid osa võtta ka Ühendriikide suure ametiühingu AFL-CIO esindajad, kelledele ei antud aga sissesõidulube Poolasse.

Gdanskis jatkunud Solidaarsuse kongressil võis möödunud laupäeval taas märgata sõjakat meeleolu,

kuna terve rida delegaate atakeeris parlamendi poolt vastu võetud kompromiss-seadust tööstuste juhtide ametisse nimetamisel.

N. Liit suurendab oma raketijõudu

LONDON — Hästiinformeeritud International Institute for Strategic Studies kinnitab, et N. Liit suurendab pidevalt oma keskmise lennuraadiusega rakette Venemaa läänepiirkonnas. Instituut mainib, et venelased panevad erilist rõhku Euroopa suurematele linnadele suunatud rakettide moderniseerimisele, kuna samal ajal NATO programm keskmise lennukaugusega rakettide paigutamiseks Lääne-Euroopasse on tekitanud lääneliitlaste hulgas suuri vastuolusid ja arusaamatusi.

Lahkhelid Solidaarsuse ridades

VARSSAVI — Gdanski spordihoones nädalavahetusel alganud ametiühingu Solidaarsuse konverentsi teises faasis on tekkinud teravaid vastuolusid ametiühingu möödukate ja radikaalsete tiibade vahel. Sõjakamad ametiühingu liikmed ei lepi kompromissiga tööstuste juhtide määramisel ja nõuavad selles küsimuses töölistele absoluutsete võimupiiride andmist. Kokkuleppe arvustajad ei ole rahul Solidaarsuse juhtkonna tegevusega kompromissi saavutamisel ja nõuavad selle revideerimisele võtmist, vaatamata sellele, et kokkulepet kaitses Solidaarsuse juht Lech Valesa.

Peaminster Trudeau Lõuna-Koreas

SÖUL — Kanada peaminister Pierre Trudeau saabus külaskäigule Lõuna-Koreasse, kus tal toimuvad pikemad läbirääkimised mõlemate maade vahelise kaubavahetuse elustamiseks. Korea on eriti kibestunud, et Kanada teeb tunduvaid kitsendusi Korea eksportkaupade sisselaskmiseks, mis võib tekitada Trudeaule teatud raskusi kuna Kanada peaminister tahab korealastele müüa Candu tüüpi tuumareaktoreid. Peaminister Trudeau jatkab Söulist teekonda Austraaliasse, kus toimub Commonwealthi riikide konverents.

Jaak Järve Toronto Eesti Seltsi esimeheks

Üksmeelne seltsi koosolek Eesti Majas

Toronto Eesti Seltsi uueks esimeheks valiti möödunud neljapäeval Eesti Majas toimunud peakoosolekul noorema generatsiooni seltskonnategelane Jaak Järve, millega selts sai endale noore energilise esimehe, kes oma organiseerimise võimetega on endale juba nime teinud Tallinna Festivali korraldamisel. Juhatuses nõustus kaasa töötama ka teine eesti ühiskonnas aktiivselt ja juhtivalt tegutsev eesti noor Anne Tüll, kelle panust ja talenti on jatkunud Killamängude le, gaidide üritustesse, eesti teatrisse ja paljudesse teistesse algatustesse. Kuna seltsi senisest juhatusest nõustusid pooled juhatusliikmed edasi töötama, siis võib eeldada, et Selts on üle saanud oma kriisiaastast ning hakkab Toronto eesti ühiskondlikus elus mängima jälle silmapaistvat osa.

Umbes 40 seltsi liikme osavõtul lavastunud peakoosolek möödus tagasihoidlikus töömeeleolus. Koosoleku juhatajaks valiti H. Lupp, protokollijaks Leida Pajur. Seltsi esimehe V. Poolsaare ettepanekul mälestati leinaseisakuga surma läbi lahkunud seltsi liikmeid.

Seltsi esimees andis möödunud aasta tegevuse kohta aruande, mainides, et see on toimunud seniste tavade ja väljakujunenud programmi alusel,

kusjuures suuremaks ürituseks on olnud Eesti Vabariigi aastapäeval koostöös teiste organisatsioonidega Eesti Vabariigi aastapäeva kontsertaktuse korraldamine.

Majanduslikul alal on selts püüdnud jõudu mööda toetada noorsootööd. Rahalise aruande oli laekur J. Terts koostanud kirjalikult. Sellest selgus, et seltsi tulud on olnud 12.447,16 dollarit, kulud 9.184,51 dollarit, ülejääk seega 3,262,65 dollarit. Selts on majanduslikult tugeval alusel, kuna seltsi panga gevuse kohta andis ülevaate Ilve hoiused ja sularaha ulatuvad Vaikla. Ta mainis, et möödunud 9.272,50 dollarile.

J. Terts kandis ette ka revisjonikomisjoni protokolli, milles avaldati laekurile tänu tehtud tubli töö eest.

Toronto Eesti Seltsi Lasteaia tehoised ja sularaha ulatuvad

(Järg lk. 8)

MULKIDE SELTSKONDLIK

KOOSVIIBIMINE

KOHVILAUAS

pühap., 1. nov., kell 3 p.l.
Tartu College'is, 310 Bloor St. W.
MITMEKESINE EESKAVA
Piletite ettetellimine hiljemalt 26. okt.
Elmar Silm — tel. 741-7994, Optikaäri Ratas — tel. 465-6251
KÕIK TERE TULEMAST! MULKIDE SELTS

KONTSERT * BÜROO EKK

X JUUBELI-SEERIA

Peeter Tammearu helilooming. Meery Devergnas laule Viiulisonaat — oopus 15 (esiettekanne). Klavritrio — opus 17 Laulutsükkel „Le chant de la pitie" — Laul halastusest (esiettekanne). Esinevad: Rosemarie Lindau — sopran, Peeter Tammearu — klaver, Andrew Markow'i konservatooriumi trio Eugene Kash — viiul.

PÜHAP., 18. OKT. KELL 6 Õ.
Royal Conservatory of Music.

wintario

24. septembril peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud pileteile nr. 519245, 25.000 võitsid piletid nr-d 937998, 712335, 554082 ja 918558. $1000 — 76569, $100 — 1565, $10 — 482 ja tasuta piletiraamatu numbrid 37.

Eesti Majandusklubi Kanadas

HOOAJA AVABALL

klubiliikmetele ja nende külalistele 3. okt. kell 7 õ. esinduslikus CASA LOMA lossis

BILL BERLE orkester (muusika direktor Royal Alexandras)

Laudade ettetellimiseks — I. Martens, 862-0070, H. Kasak, 421-0202

Lahti piirkonna SÕJAVETERANIDE KOOR

ANNAB KONTSERDID KANADAS JÄRGMISTES KOHTADES

TORONTO: laupäeval, 17. oktoobril Eesti Majas kell 7 õ. Pärast kontserti koosviibimine.
Pühapäeval, 18. oktoobril kell 6 õ. Agricola kirikus. Pärast kontserti kohvi kiriku all saalis.
SUDBURY: teisipäeval, 20. oktoobril Sampo saalis kell 7 õ.
COPPER CLIFF: kolmapäeval, 21. oktoobril Timoteuse kirikus kell 7 õ.
SAULT STE. MARIE: neljapäeval, 22. oktoobril Hiawatha Majas kell 7 õ.
Pärast kontserti koosviibimine
THUNDER BAY: laupäeval, 24. oktoobril Finlandia Clubis kell 7 õ.
Pärast kontserti koosviibimine.
Pühapäeval, 25. oktoobril Trinity United Church'is kell 6 õ.
VANCOUVER: teisipäeval, 27. oktoobril James Cowan teatris, 6450 Gilpin St., Burnabys

Kontsertide korraldamisel on tegevad kohalikud Relvavendade Klubid ja Meeskoorid.

KONTSERT-JUMALATEENISTUS

Vana-Andrese kirikus pühapäeval, 18. okt. kell 11 hommikul

EVA WILSON-MÄRTSON - sopran
KARL-OTTO MÄRTSON - orelil

TOBIAS-DUESBERG, LÜDIG, TOI, CAMPRA, SÜDA, DECHNER, KAPP helitööd.
Pääse kirikukorjandus.

Reedel, 16. oktoobril kell 7.30 õhtul

KONTSERT

Vana-Andrese kiriku suures saalis

EVA WILSON-MÄRTSON - sopran
KARL BERGEMAN — klaver

RAVEL, FAURE, BERG, DECKNER, TOBIAS helitööd.

Pääse $5.—

VABADE EESTLASTE HAALEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P O Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, tellimus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7875

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kirjapostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.— Kirjapostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Namiibia dilemma

Viimasel ajal on väga palju kirjutatud ja räägitud Aafrikas asuvast Namiibia nimelisest maast, mis on kujunenud järgmiseks N. Liidu rünnakuobjektiks Aafrikas. Selle omaaegse Saksamaa Aafrika asumaa tulevik ja saatus on muutunud eriti aktuutseks pärast seda kui Lõuna-Aafrika rünnaküksused sooritasid suurema ataki Lõuna-Angoolas asuvatele Namiibia marksistlike partisanide n.n SWAPO baasidele ning Kirikute Maailmanõukogu otsustas SWAPO-le anda suurema toetussumma „rassismi vastu võitlemiseks", mida tuleb tegelikult tõlgendada kui majandusliku toetuse andmist kommunistliku rezhiimi rakendamiseks Namiibias.

Namiibia küsimus on väga komplitseeritud ning N. Liit ja tema toetajad Liitunud Rahvaste Organisatsioonis kasutavad Namiibia oma kontrolli alla saamiseks tuntud ja paljutarvitatud võtet, nõudes sealse rahva kolonistide ülemvõimu alt vabastamist ja talle iseseisvuse andmist. Praeguste eelduste juures tähendaks see praktiliselt Namiibia kommunistliku korra kehtestamist, kuna Namiibia nõndanimetatud vabadusvõitlejad — Angoola baasidest oma röövrünnakuid sooritavad SWAPO partisaniüksused — alluvad N. Liidu kontrollile ja võitlevad venelaste abiga ja vene relvastusega, mida kinnitas ka mitme vene ohvitseri surm ja ühe ohvitseri vangi langemine SWAPO laagrite äsjasel ründamisel.

Namiibia, mis enne Esimest maailmasõda oli Edela-Aafrika nime all tuntud keiserliku Saksamaa asumaa, anti pärast sõda 1920. aastal sõja võitnud liitlaste poolt Rahvasteliidu mandaadi alusel Lõuna-Aafrika Vabariigi kontrolli alla. Pärast Teist maailmasõda Aafrikas toimunud koloniaalriikide likvideerimine on üles tõstnud ka Edela-Aafrika küsimuse ning Liitunud Rahvaste Organisatsioon otsustas 1966. aastal Lõuna-Aafrikale antud mandaadi tühistada ja endisele Saksamaa asumaale, mis nüüd on tuntud Namiibia nime all, vabade valimistega demokraatliku riigikorra ja iseseisvuse anda.

Teoreetiliselt ja ideoloogiliselt on need plaanid kõik väga ilusad ning ühtuvad enesemääramise õiguse ja vabaduse printsiipidega. Sellest tulenevalt on ka läänemaailma andnud sellele kavatsusele oma igakülgse toetuse ning asunud Namiibia küsimuses N. Liiduga ühel liinil. Nende seisukohtadega ei ühtu aga Namiibiat kontrolliv Lõuna-Aafrika, kellel on põhjust karta, et Namiibia „vabadusliikumine" on täielikult Moskva kontrolli all ning et kommunistlikule valitsusele alluvast Angoolast Namiibia põhjapiirkondadesse tungivad SWAPO üksused moodustavad tegelikult Moskva eelväe, kes Lõuna-Aafrika administratsiooni lahkumisel haaravad Namiibia kohe oma kontrolli alla ja moodustavad seal uue kommunistliku riigi. Selle operatsiooniga oleksid venelased jälle suure sammu võrra lähemale jõudnud Lõuna-Aafrika Vabariigi ümberpiiramisele, rääkimata sellest, et nad saaksid ka Namiibia rikkalikud maapõuevarad oma kontrolli alla.

Ameerika Ühendriigid toetasid president Carteri administratsiooni ajal Lõuna-Aafrika administratsiooni lõpetamist Namiibias ning lähenesid küsimusele idealistlikust seisukohast. President Reagani valitsemise ajal on aga Washingtonis tekkinud hoopis uued arusaamad ja hinnangud Namiibia tulevikuküsimuste käsitamiseks ja Ühendriikide administratsiooni sümpaatia hakkab kalduma Lõuna-Aafrika Vabariigi poolele. Samuti nagu Lõuna-Aafrikas, kardetakse nüüd ka Washingtonis, et kavatsetud „vabad valimised" Namiibias, millede korraldamisel kahtlemata suurt osa mängivad SWAPO marksistlikud üksused, toovad Namiibia elanikkonnale kaasa kommunistliku ikke ning teenivad täiel määral N. Liidu imperialistlikke huvisid.

Muudatused Ühendriikide valitsuse hoiakus on eriti põhjendatud ja arusaadavad kui võtta arvesse vene ohvitseride ja sõjaliste nõuandjate tegevust Namiibia-Angoola piiril asuvates SWAPO partisanide laagrites. Vene ohvitseride viibimine SWAPO laagrites on nüüd ametlikult omaks võtnud ka nõukogude teadeteagentuur Tass, kes mainib, et laagrites viibinud vene ohvitserid olid „sõjalised eksperdid". Tass mainib ühtlasi, et Lõuna-Aafrika ja osa läänemaailkide ajakirjandust levitab laimavaid teateid N. Liidu „ähvarduste" kohta Aafrikas ja varjab oma lugejate eest neid „fakte", et nõukogude ekspertide ülesandeks on ainult abistada aafrika rahvaid uue elu alustamisel. Tassi seletusest ei selgu, miks seda „uut elu" tulevad organiseerima punaarmee ohvitserid ja miks nad tegutsevad punaste partisanide laagrites, kust organiseeritakse rünnakuid Namiibiasse sealse elanikkonna terroriseerimiseks.

Vaatamata Washingtoni muutunud hoiakule Namiibia küsimuse lahendamisel, ei ole läänemaailmas veel üldiselt kaugeltki selge, milline hädaoht ähvardab kitsamas mõttes Namiibiat ja laiemas mõttes kogu Aafrikat, kui seal hakatakse SWAPO surve all korraldama „vabu valimisi". Esmajoones tuleks selguse'e jõuda kuidas kindlustada Namiibias valimiste ajal ja pärast valimisi demokraatlikku korda ja vabadust ning hakata alles siis likvideerima praegust Lõuna-Aafrika administratsiooni, mis on ainsaks piduriks, et vältida Namiibia langemist kommunistide kontrolli alla. Eriti on kahju, et Namiibia delikaatset olukorda ei taipa isegi kiriklikud ringkonnad, kes annavad suuri rahalisi toetusi SWAPO punaste partisanide terroriüksustele, kes opereerivad nõukogude ohvitseride juhtimisel.

K.A.

„Vaba Eestlane" — vabade eestlaste ajaleht!

16. augustil toimus Stokholmi Jakobi kirikus Rootsi TV-1 poolt video-lindistatud eesti jumalateenistus. Pildil vaade kirikule, kus altari ees laulab peapiiskopliku koguduse rahvariides segakoor Jüri Raidi juhatusel.

Foto: H. Trummer

Tumedad varjud Kremli kohal

BONN (EPL) — Saksa nädallehes „Welt am Sonntag" 12. juulil kirjutab nimekas USA publitsist ja Ida-Euroopa olude asjatundja Flora Lewis:

„Elukutselised Kremli-vaatlejad läänes esitavad viimasel ajal rahvusvahelistel konverentsidel peaaegu üksmeelselt järgmise teesi: N. Liit seisab oma ajaloo tumedama tunni lävel. Kõik eksperdid on igatahes üksmeelel, et N. Liidu sisemine nõrkus ei vähenda ta poliitilist auahnust. See nõrkus võiks viia selleni, et N. Liit agiteeriks poliitiliselt ettevaatlikumalt — aga ta võib, nagu ajalugu on näidanud, ka laskuda poliitilisse seiklusse.

On fakt, et nõukogude süsteem 63 a. pärast oktoobrirevolutsiooni on saavutanud ainsa eduna oma sõjalise jõu.

Kõigil teistel aladel pole kommunism täitnud ainsatki lubadust.

On peagu üks generatsioon tagasi, mil Nikita Hrushtshov esimeste rakettidega rõõmsalt täristades kuulutas, et kommunism uputab kapitalismi või- ja lihamägede alla. Tänapäeval ei räägi Moskvas keegi isegi poole suuga sellest. Vastupidi: sovetid ja ta liitlased on teinud läänest toiduainete ja tehnoloogia ostmisega ümmarguselt 180 miljardit marka võlgu.

Erilist meelehärmi valmistab nõukogude juhtidele, et isegi Poolas elatakse hoolimata majanduskriisist paremini kui Venemaal. Pole mingi ime, kui Moskva KP-juhid nõuavad vihaselt, et poolakad peaksid pingutama püksirihma selle asemel, et kuud haukuda.

Suure läbimurru lootuses oli Hrushtshov riskantse mänguga katsetanud agraarprodukte paljundada sellega, et võtta adra alla määratud maa-alad „neitsilikku maapinda" Siberis.

Aga vili ei kasvanud Siberis ja plaan nurjus.

Sellest peale pole sovettide juhid enam katsetanud, et oma süsteemi mahajäämusest ülesaada. Neid ähvardab oht energiaga varustamises, mille esimeseks sihiks oli sõltumatus teistest riikidest.

Praegu sööb sõjavarustus viimased reservid. Pingelõdvendamispoliitika ajal oli shanss need ressursid jagada teistele aladele. Kuna aga nüüd hakkab relvastusspiraal jälle keerlema, söövib see N. Liidult ka selle shansi.

MADAL SUNDIMUS

Kauges perspektiivis on tõsiseid probleeme elanikkonnaga. Venelastel on N. Liidus vaevalt enamust. Euroopa Venemaal langeb sündimus korteripuuduse ja elanike parema elustandardi nõudmise tõttu. N. Liidus on 21. sajandil aasialastel enamus. Neil on kõrgem iive ja nad on tervemad.

Peale selle tõstab rahvuslus pead.

Nõukogude passid erinevad ikka veel kodakonduse (nõukogude) ja rahvuse (venelane, grusiinlane, usbekk vahel). Ja etniline päritolu on see, mis loeb. Nõukogude juhid peavad r õtlema, kuidas nad sellest tulevaid pingeid tõkestavad ilma vägivallata. See on ka põhjus, miks mitmed analüütikud kardavad, et sovetid põgenevad välistesse konfliktidesse, et oma rahvast jälle kokku sulatada.

KADUV VAIMUSTUS

Kõik need probleemid mängigad rolli, kui haige Brezhnev kord võimu käest ära annab. Võitlus järelkäija pärast on juba käimas. Seni on veel labiilne tasakaal, mida Brezhnev vaevalt üle elab. Pärast kolme generatsiooni ei saa maa probleeme ajada kukutatud tsaaririigi kraesse ega teha vaenulikke naabreid vastutavaks, kes võiksid tuua konterevolutsiooni üle piiri. Brezhnevi järelkäijaid ootab tume tulevik. Nende seisund muutub raskemaks ideoloogilise vaimustuse kadumise tõttu. Varem öeldi, et uus kord nõuab ohvreid.

Ei ole enam palju neid, kes tõeliselt usuvad kommunismi.

Süsteem on olemas selleks, et süsteemi säilitada.

TUMEDAD PILVED

Lääne maakaardid näitavad küll N. Liidu määratut geograafilist võimu koos oma satelliitide ja sõltuvatega. Moskva kirjutuslaudade perspektiivist on aga näha tumedaid pilvi kõigis ilmakaartes.

Ühendriigid muutuvad kasvavalt konrahendiks. Ameerika uued relvastuspingutused avaldavad Kremlile survet selles konkurentsis sammu pidada. See on maksev eriti nende aegade kohta, mil poliitiline juhtkond vahetub sõjaväelisega.

Hiina, ehkki struktuurilistel põhjustel nagu N. Liit, sisemiselt nõrk ja haavatav, jääb leppimatuks Moskvale oleks Pekingi ja Washingtoni kasvav sõjaväeline koostöö kurjaks unenäoks.

LAGUNEMINE

Kolmas maailm vabastab ennast ikka enam suurte võimude blokkidest. Paljud poliitikud seal on näinud, et N. Liidust pole midagi tuua peale relvade piirikonfliktideks.

Invasioon Afganistani on sovettide maine moslemite juures rikkunud. Kreml on Afganistanis sattunud sõjaväelisse soopiirkonda, mida kaardil ei seisnud.

Lääne-Euroopas võib Moskva veel veidi mett imeda patsifismi ja neutralismi lainest. Aga see eelis kaob, kui Euroopasse tuuakse uued raketid. Kremli juhid tunnevad vaevalt kahjurõõmu lääne majanduslike probleemide üle kuna nad on ise läänest sõltuvad. Siis on veel Poola, mis ei tohi puhverriigina kaduma minna, ja kus kommunistliku partei puutumatus pannakse küsimuse alla. Kõige uuemad katsed poola hoiaku murdmiseks on märgatavaks signaaliks, kui surutuna ja sissepiiratuna Moskva ennast tunneb.

ISE SÜÜDI

Enamuses raskustest pole süüdi lääs, vaid Kreml ise. See teeb asja veel hullemaks. Poliitilisi korrektuure ei tohi sellega õigustada, et panna süü võõrastele vaenlastele, vaid need peavad rajanema oma vigade ülestunnistusele ja see ülestunnistus võib tuua võimukandjate languse ja kohutava plahvatuse. Seepärast on Moskva sundolukord meile nii rahutusttekitav."

(EPL/KK)

Spioonide paradiis Lääne-Saksamaa

Ida-Saksamaa spioonishefiks on Markus Johannes Wolf, kelle osavust ja meetode võiks võrrelda inglise kirjaniku John le Carré väljamõeldud nõukogude spioonishefi Karlaga.

Seni on — vastuluure andmetel — Lääne-Saksamaal tegutsenud u. 12.000 agenti, kes uurivad kõike võimalikku sõjalisel, tehnilisel ja äri'isel alal, kõnelemata poliitikast.

Willy Brandt oli teatavasti sunnitud a. 1974 loobuma kantsleri kohast, kui selgus, et ta lähim kaastöö'ine oli agent Günther Guillaume. Samuti oli sunnitud tagasi astuma 1978 Lääne-Saksamaa sõjaminister Georg Lebér.

Viimasel ajal on Wolf leidnud võtte, millega on kergem saata spioone Lääne-Saksamaale. Ida-Saksamaad külastanute käest, kes teatud eeliste eest on sellega nõus, võetakse dokumendid ja saadetakse nendega uus isik läände. Muidugi ei pääse oma dokumendid loovutanud isik enam tagasi läände, teda valvatakse, et ta ei saa kedagi hoiatada.

Kõrgemaid ametnikke — eriti nende sekretäre — katsutakse „üle tõmmata", kui nad suvitavad N. Liidus — milliseid võimalusi neile antakse. Armusuhted mängivid sel puhul suurt osa, eriti naiste puhul.

Kommentaarid

Ühendriikide president Reagani käsi käib pealtnäha hästi: ta on terve rea oma plaanidest suutnud Kongressis läbi suruda ning arvatakse isegi, et tal õnnestus — kuigi suurte pingutustega — läbi viia oma programmi eelarve tasakaalustamiseks kuigi ta peab sealjuures üsna tugevasti näpistama riigikaitseks ettenähtud suuri väljaminekuid.

Kuid vaatamata sellele üldisele optimistlikule palgele võib siin ja seal ajakirjanduses näha üsna kritiseerivaid märkusi president Reagani arvel. Nii näiteks kirjutab „New York Timesi" populaarne ja üldtuntud kommentaator James Reston lehe pühapäevases 20. septembri väljaandes, et president on jõudnud nii ise- kui ka välispoliitikas kriisi lävele palju varem kui seda keegi oskas arvata. Ta on olnud presidenditoolil vähem kui kaheksa kuud ja tal on veel üle kolme aasta oma ametiajast järele jäänud ning juba on ametiühingud tänavatel, et võidelda tema majandusprogrammi vastu ning senat ähvardab tagasi lükata tema jõupingutused Iisraeliga ja Saudi Araabiaga koostöö saavutamiseks, mis võimaldaks uue julgeolekusüsteemi rajamist Kesk-Idas.

James Reston tõstatab küsimuse: mis juhtub siis kui president Reagani majandusprogramm tagasi lükatakse, enne kui see oma mõju saab hakata avaldama ja kui Kongress hääletab maha Reagani poliitika Iisraeli ja Saudi-Araabia vahel koostöö saavutamiseks? Ta leiab, et president Reaganil on sellises olukorras väga raske järgmise kolme aasta jooksul edukalt valitseda ning tema vastu suunatud rünnakud võivad areneda eriti ägedaiks 1982. aastal toimuvatel Kongressi valimistel.

Samas ajalehes arvustab kommentaator William Safire presidenti Washingtonist lahkumise pärast kui ametiühingud korraldasid oma suure demonstratsiooni Reagani majanduspoliitika pärast ning kritiseerisid eriti tema püüdlusi sotsiaalabi programmide piiramiseks. Safire arvab, et president ei oleks tohtinud linnast lahkuda ja nädalalõpuks Camp Davidi sõita vaid ta oleks pidanud Washingtonis viibima ja rahulikult temale suunatud kuumuselaine välja kannatama.

Kommentaator nuriseb eriti, et president on oma ametiaja jooksul andnud ainult kolm „täisverelist" pressikonverentsi.. kuna eelmised presidendid on ilmunud palju sagedamini ajakirjanike ette ning on olnud valmis vastama nende küsimustele. Safire ütleb, et Reagan on olnud senistel pressikonverentsidel välispoliitilistes küsimustes olnud erakorraliselt ettevalmistamata. Kommentaator võtab omaks, et pressikonverentside andmine on nii presidendile kui ka tema nõuandjatele pingutavaks ülesandeks, kuna presidendil tuleb vastamiseks valmis olla vähemalt 50-le päevakorral olevale probleemile ja see pole sugugi kerge ülesanne. Kuid ajakirjanik leiab, et sagedane presidendi pressikonverentside korraldamine on hädavajalik, kuna see distsiplineerib administratsiooni ja on kasuks presidendile.

Kuid see kriitika ei häiri ilmselt president Reagani. Ta esineb avalikkuses alati ilmse muretusega ja naerulsui — ainult keegi ei tea, kas ta on tegelikult kõigist probleemidest sellisel määral üle, nagu ta seda laseb välja paista või on siin tegemist erakorralisit silmapaistva näitlejatalendiga.

☆

Kas venelased riskivad oma okupatsiooniarmee käesoleval aastal Poolasse saata? Mis teeksid sel puhul poola sõdurid? Need on küsimused, mida viimasel ajal läänemaailma ajakirjanduses pidevalt sõelutakse, kuid milledele on raske vastust anda.

Kuid Poolasse sissetung ei olene ainult poliitilisest olukorrast vaid ka ilmastikuoludest ja aastaaegadest, mida tuleb tõsiselt arvesse võtta. Mõned sõjalised asjatundjad väidavad, et ükski sõjaväe ülemjuhataja ei anna oma sõjaväele käsku rünnakuks ainult poliitilistest kaalutlustest lähtudes, vaid tal tuleb oma sõjamasinat liikuma panes kalkulatsioonidesse võtta ka lund, vihma, muda ja jääd.

(Järg lk. 3)

VALVEARST NADALALÕPUL

3. ja 4. oktoobril
dr. H. Tari, tel. 922-3824

10., 11. ja 12. oktoobril
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kaj Ring oma kaastöölistega Vaba Eesti lähiraadio stuudios Stokholmi vanalinnas. Vasakult Jüri Remmelgas, Kaj Ring, Ilmar Toigre ja Viljar Nairis. (Foto: Trummer)

Balti ajaloolased tulevad Marburgi

Marburgis, Saksamaal, toimub 1—3. oktoobril 1981 teine Marburgi sümpoosion Marburgi ülikooli, Herder Instituudi, Balti Ajaloo Komisjoni ja AABS ühisüritusena. Sümpoosiumi teemaks on „Vilno, Tartu ja Riia ülikoolide osa Balti alal ja Ida-Euroopas 1579—1979".

Sümpoosioni esialgses kavas on ette nähtud kaks eestipoolset ettekannet USA-st. Dr. Toivo Raun kõneleb teemal „Tartu ülikool Eesti ühiskonnas ja kultuuris 1860—1914". Dr. Elmar Järvesoo loengu teemaks on „Tartu ülikooli ja Riia Polütehnilise Instituudi osa ratsionaalse põllumajanduse rakendamisel Balti provintsides ja Venemaal".

Tartu ülikool on keskseks teemaks veel mitmes teises loengus kolmepäevase sümpoosioni kestel. Nii on ette nähtud loeng „Tartu — rootsi ülikool" dr. Georg von Rauchilt, kuna dr. Norbert Angermann esitab loengu teemal „Tartu ülikool ja Vene ajalugu" ja dr. Michael Garleff esitab ettekande „Tartu ülikool 19. sajandil". Tartu ülikool leiab käsitlemist ka veel mõnes teises ettekandes nagu dr. Hubertus Neuschäfferi loengus „Balti provintsid ilma ülikoolita aastatel 1721—1802". Peale eelpool nimetatud loengute on sümpoosiumi kavas mitmed ettekanded Vilno ja Riia ülikoolide kohta.

Sümpoosion prantsuse kirjanikule

Oklahoma ülikoolis toimub 13. ja 14. novembril järjekordsena prantsuse kirjaniku Michel Butori sümpoosion 8. Puterbachi konverentsi raames, mille korraldajaks on Oklahoma ülikooli moodsate keelte ja kirjanduse teaduskond ja rahvusvaheline kirjandusajakiri WLT. Teaduskonna professoriks on dr. Ivar Ivask, kes on samuti nimetatud ajakirja toimetaja.

Konverentsi viimases osas loeb Michel Butor oma töid, mida ingliskeelses tõlkes esitab Ivar Ivask.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Ajalugu näitab, et kõik suuremad sõjalised operatsioonid Euroopas on alganud suvel või sügisel kui viljad on juba koristatud. Sealjuures peavad aga sõda alustavad poliitikud ja nende korraldusi täitvad marssalid ja kindralid arvestama, et nad suudavad suurema osa oma eesmärkidest saavutada enne pori, külma ja lume tulekut. Seega võiks kalkuleerida, et Kremlil on maksimaalselt rünnakukäsu andmiseks aega umbes neli nädalat. Kui seda selle aja jooksul ei tehta, siis tuleb oodata kevade saabumist kuna ilmastikuolud võimaldavad sõjaliste operatsioonide alustamist alles maikuu keskel.

Eeltoodust teeb Ühendriikide tuntud ajakirjanik Harrison E. Salisbury oma järelduse, et kui Varssavi ei näe enne 1. novembrit nõukogude punaarmee tankiüksusi, siis jäävad need käesoleval aastal tulemata ja poolakatel on aega hinge tõmmata kuni järgmise aasta maikuuni. Kuid järgmised neli nädalat on Poola elus väga kriitilised, arvab Harrison E. Salisbury. Vaatamata sellele, mis Tass ja Pravda kirjutavad. Väga võimalik, et tal on õigus.

AMI

Mitmekultuurilisus 10-aastane

Suur kultuuripidustus Ottawa kunstikeskuses 25. oktoobril

8. oktoobril pühitseb Kanada oma mitmekultuurilisuse poliitika 10-ndat aastapäeva. Kanada mitmekultuurilisuse minister Jim Fleming kutsus kõiki kanadalasi seda päeva tähistama.

Kümme aastat tagasi kuulutas peaminister Pierre Trudeau parlamendis välja Kanada mitmekultuurilisuse poliitika sellekohase kuningliku kakskeelsuse ja kakskultuursuse komisjoni soovitusel. Pärast seda on mitmekultuurilisus Kanadas leidnud laialdast tunnustamist nii oma riigis kui ka rahvusvahelisel, pinnal, kus nähakse selles Kanada etnilistele vähemustele antud võimalust osavõtmaks oma riigi kasvamisest.

Seoses 10. aastapäevaga on kavas seeria algatusi.

Nnende hulka kuulus juba immigrantide naiste rahvuslik konverents märtsis, pärandikeelte seminar juunis, ees on rahvuslik konverents, mis käsitleb mitmekultuurilisust äriliste, töölisküsimuste, meedia ja avalikkuse teeniduse juhtide aspektist

oktoobris ja rassiküsimuste sümpoosion 1982. a. alul.

Lisaks mitmekultuurilisuse 10. aastapäeva tähistamiseks on ettenähtud mitmesuguseid üritusi, võimaldamaks kanadalastele paremini tutvuda nende kultuuride rikkustega. Nende hulgas on silmapaistvaim rahvuslik kultuuripidustus Ottawa kunstikeskuses 25. oktoobril. See pidulik esinemine antakse rannikust rannikuni samal ajal üle televisiooni kaudu.

Selles esinevad silmapaistvamad erikultuuridest pärit kanada kunstnikud.

Mitmekultuurilisuse minister J. Fleming loodab, et algav aastakümme jätkuvalt mitmekultuurilisuse vaimus ja kultuuride mitmekülgsuses rikastaks Kanadat.

Vaimuliku lauluga Montrealis

Toronto A. Õigeusu koguduse küllasõit Montreali eestlastele

Kuna Montreali ap. õigeusu kogudus liikmete vähesuse tõttu ei ole võimeline moodustama koori, mis nende teenistustel on oluline osa, ja kogudus elab preester Ervardi pikaajalise haiguse tõttu vaimulikuta, siis palus Montreali koguduse juhtkond Toronto koguduse vaimulikku ja koori üheks teenistuseks Montreali sõita. Kuuldusi sellest levis juba möödunud aastal, kuid sõit sai teoks käesoleva aasta 12. sept. Sõidust kirjutab meile üks osavõtja:

Postistreigi tõttu oli takistatud laiemale rahvahulgale teatamine ja kogu ettevalmistustöö tehti telefoni teel. Intensiivse töö tagajärjel lahkus buss kell 7 hommikul Eesti Maja juurest, täidetult viimase kohani.

Varahommikustele tundidele vaatamata oli rahvas lõbus ja elav.

Vahepeatus hommikusöögiks tehti pool tundi ja sõit jätkus Montreali suunas. Olime arvestanud 6 tundi sõiduks, kuid saabusime pool tundi varem. Kuna Montreali juhtkond oli meile varunud ööbimise võimalused kahele isikule ettenähtud motellitubades, siis sõidujuht hr. Vällik koostas juba ette tubadesse jagamise nimekirja. Samas motellis oli ka lõunasöök ja pärast seda sooritasime ringsõidu linnas. Juhtidena sõitsid kaasa Toivo Sillaots ja Jüri Müürsoo abikaasadega, kes meile saabumisel vastu olid tulnud. Müürsoo tutvustas meid St. Josephi kiriku tekkimislooga ja esimene peatus tehtigi selle kiriku juures. Järgmisena peatusime viivuks Notre Dame'i kiriku juures.

Nüüd läks sõit edasi mööda olümpiakülast ja ümber olümpiastaadioni, mille lõpetamata torn on üks Montreali haru'dusi.

Lähisime Botaanikaaia ja peatusime kasvumajade juures. Oli palju näha, kuid aeg oli piiratud pikemaks peatumiseks.

Kell 10 hommikul järgmisel päeval läks sõit Montreali Jaani kiriku suunas. Kirik oli täidetud viimse kohani mõlema kohaliku koguduse rahvaga. Teenistus algas luteri usu kohaselt õpetaja asetäitja hr. Hulk'i teenindusel ja jätkus pärast liturgiat ap. õigeusu kombel koori kaasabil. Jumalateenistusele järgnevalt siirdusime kiriku all asuvasse koguduse saali, kus mõlema koguduse daamid meid kostitasid rikkaliku kohvilauaga. Öeldi tervitusi ja tänusõnu küllasõidu ja lahke vastuvõtu arvel, juteldi Montreali tuttavatega ja juba oligi aeg lahkuda. Viimased käepigistused ja algas sõit kodu poole. Tuju oli ülimalt hea kordamineku üle, vahetati muljeid ja tehti isegi laulu.

Palju tänu Montreali rahvale küllakutse eest! Aga nüüd ootame teid Torontosse. Püüame teha oma parima, et teid sama väärikalt vastu võtta.

V.T.

● Cape Canaveralis toimunud 18. maailmaruumi konverentsil pidas Jyri Kork loengu „Orbiidi-analüüsi praktilisi kogemusi Delta raketi juures", kus esitas isiklikke tähelepanekuid 20 aasta kestel enam kui 50 satelliidi trajektooride orbiitide arvestustest ja tegelikest tulemustest. Konverentsist võttis osa rida USA astronaute ning maailmaruumi ja raketi-teadlasi kogu vabast maailmast.

● USA osariikide keskkoolide parimaile lõpetajaile korraldati külastusreis Washingtoni, kus neid vastu võeti Valges Majas ja välisministeeriumi vastuvõtusaalis. Kutsutute seas, keda on igast osariigist 2, oli ka Jaan Lepson Havaist. Ühel vastuvõtul anti igale noorele üle autodefirma „Dodge" poolt tshekk $1000-le.

Kalev Nikirov ja Andres Petrov

Eesti naine pidurdab venestamisprotsessi

Kõikide olemasolevate andmete järgi on eesti naised kodumaal meestest kangemad: segaabieludes, kus naine eestlane ja mees venelane, kannavad lapsed eestipäraseid eesnimesid ja käivad ka eestikeelsetes koolides. Kus mees aga eestlane ja naine venelane, on lastel venepärased eesnimed ja nad käivad venekeelsetes koolides.

Kahjuks puudub sel alal statistika, kuid kõik kaudsed andmed räägivad selle poolt, et see nähe on vähemalt 90% paikapidav.

Augusti lõpul avaldas vene rezhiimi eestikeelne noorteleht rohkem kui 50-nimelise maanoorte 1981. a. esimese poole kohta põllundusalaste noortevõistluste tulemuse, küll lüpsjatena, küll traktoristidena, küll karjatalitajatena jne. Seal figureerib kaheksa nime, mis seda tähelepanekut tõendavad. Kuigi see statistika ei anna just representatiivseid proportsioone, tohiks see siiski olla Eesti keskmisele statistikale üsna lähedalseisev.

Siin nimed: Rutt Nikolajevska, Merike Kolatsh, Rita Razumovskaja, Andres Petrov, Kalev Nikiforov, Harry Tarakanov, Mihhail Heinaste, Svetlana Tihemets.

Kõik need nimed tulevad maalt, põllumajanduse sektorist. On teada, et venelased maale ei tüki, ehk kui, siis väga väiksel määral. Igasuguste „sotsialistlike võistluste" või medalitejagamise nimestikes, mis haaravad administratsiooni või tööstusliku sektorit on selliste nimekombinatsioonide proportsioon hoopis kõrgem.

Võiks kokkuvõttes öelda, et Eesti keskmine selliste nimekombinatsioonide skaalal tohiks olla 6—7 protsenti kogu rahvastiku noorema põlvkonna ulatuses.

Hiljuti kodumaalt külalisena väljapääsenu ütles: „Eesti naiste rahvusliku hoiakuta, kes eesti meeste vähesuse tõttu abiellusid igasugu slaavlastega, oleks venestuse kraad palju kõrgem, kui see on tänapäeval": (EPL/AHJ).

„Meie pere oli jahmunud..."

Uued korterid Eestis jätavad masendava mulje

Elamuehitamise halb tase, hooletu töö ja ehituste vilets vastupidavus on olnud pikka aega aineks kodanike kaebustele ja nurisemisele tänapäeva kodumaal. Kuna mõttevahetus sel teemal vahepeal näis nagu vaibuvat, oli jäänud mulje, et olukord on paranenud.

See mulje on ekslik. Mai lõpupäevade „Rahva Hääl" avaldas osakonnas „Repliik" kirjutuse „enne soolaleivapidu", millest laename huvitavamaid osi, mis ei vaja kommentaare:

„Kui oleme esimesest rõõmust üle saanud, muutub meie pilk asjalikumaks, detaile märkavamaks. Ja selge on see, et soolaleivalisi ei saa siia veel nii pea kutsuda...

Parketil on lubjalaigud, tapeedil lubjapritsmed. Kas tõesti valgendati lage kõige viimasena? Ka seinakappide uksed on värviga koos, uksed ise üsna pakil.

Vuuni valgel emaiil on kivistunud tsementi ja mingit teab kust pärit tõrvmusta värvi.

Ühele radiaatorile tuleb parketi päästmiseks kauss alla panna — muhv on korralikult kinni keeramata, põrandal juba paras loik. Kui köögis veekraani keerasin, hakkas vesi pahinal jooksma mitte kraani torust, vaid toru ja valamu liitekohast.

Võtsin segisti lahti — toru soone sisse oli pandud poolik tihend! WC põrandalt leian aeg-ajalt päris suuri tsemenditükke, need kukuvad alla laest mustaveetoru ümbert. Jne... Peaaegu kõik värsked lasnamäelased, kellega olen rääkinud, kurdavad ilmset viimistlushakust oma korteris.

Tean ka, mida säärase nurina peale ütlevad (või kui ei ütle, siis mõtlevad ehitusjuhid: „Sai korteri muidu kätte — ja ikka ei ole rahul! Midagi võivad ju elanikud ka ise ära teha!"

Olen täiesti nõus, et mõningad tööd uues korteris võiks jätta elanike endi teha (aga mitte sundida neid viimistlejate praaki parandama).

Õige on seegi, et kui tegemist ei ole kooperatiivimajaga, siis on meie eluase tasuta saadud. Ja muidugi on meie korteriüür odavaimaid maailmas...

Ent kas peame siis selle pärast talitama vanasõna järgi, et kingitud hobuse suhu ei vaadata? Ei ole ka uut korterit kuidagi pidada chitajate isiklikuks kingituseks; kui juba seda sõna tarvitada, siis võib jutt olla vaid riigi, ühiskonna kingitusest. Aga miks üldse kingitusest rääkida? Usun, et rõhuv enamik uue korteri saajaist on selle oma tööga välja teeninud....

Korterivõtmete kätteandmine majavalitsuses on ülimalt argine toiming. Ma ei arva, et siia olekski vaja kunstlikku pidulikkust — teis eneses, kes te tulite võtmete järele, on niikuinii väike peotunne.

Ja siis astute esimest korda üle oma uue korteri läve, kus hakkate elama mitte üks ega kaks aastat, vaid vahest aastakümneid, ning... leiate köögis valamukapi valgelt plaadilt peotäie konisid, sigaretituhka ja põletusjälgi.

Kui te ei ole just lootusetult tuim inimene, siis niisugune ilmne lugupidamatuse avaldus lihtsalt solvab teid. Meie pere oli küll kirjeldatud pildist veidi jahmunud."

Pätsi talu - botaanikaaed

President Konstantin Pätsi endidine talu Tallinna lähedal on muudetud botaanikaaiaks, kus käivad ekskursioonid ja turistid.

Muu hulgas on aias kasvamas omal ajal sakslaste poolt aretatud roosisort „Staatspräsident Konstantin Päts" ja giidid märgivad välisturistidele, et see ala kuulus kodanliku Eesti riigipeale. Murud, taimed, puud paljudest liikidest on hästi hooldatud.

Suhtlemisekspert „täiendab haridust"

Läti propagandaleht „Dzimtenes Balss" (vastab eestlaste „Kodumaale"), teatas 3. septembril, et välislätlastega suhtlemisühingu (läti EKSA) senine esimees Anatols Baranovskis, kes teatavasti Balti instituudi konverentsi ettevalmistust tegemisel käis läbirääkimisi pidamas Stokholmis, on sellelt kohalt vabastatud hariduse täiendamiseks, tõenäoliselt läheb ta kõrgemasse parteikooli.

Baranovskise ülesanded pandi Helmuts Kreicbergsile kohusetäitjana. Samal ajal täiendati juhatust N. Liidu Stokholmi saatkonnas seenini III sekretäri ja konsuli kohal teeninud Albers Liepaga. Nähtavasti kutsutakse ta koju kui suhtlemisküsimuste ekspert. Tähelepanu väärib, et ta saab ainult juhatusliikme koha, kuigi ta varem on olnud suhtlemisühingu esimees. Stokholmi läti ringkonnad arvavad, et Liepa diplomaadikarjäär on nüüd lõppenud.

Saksa üliõpilasleht Eestist

BONN (ER) — Saksa üliõpilaste ajakiri „Student" meenutab kahes pikemas artiklis eestlasi ja baltlasi. Esimeses kirjutises „Afganistan täna — Eesti 1940" antakse asjalik ülevaade Eesti ning teiste Baltimaade anastamisest, nüüdsest kurvast olukorrast Eestis ja noorte demonstratsioonidest, „Esto '80" üritustest Rootsis ja praegusest eesti põgenike tööst kodumaa ja kodurahva kasuks.

Nenditakse muuhulgas, et venelased deporteerisid Eestist 61.000, Lätist 60.000 ja Leedust 50.000 inimest. Nende seas üks endine riigipresident ja 4 endist peaministrit Leedust, ja üks riigipresident ning üks peaminister Eestist ja Lätist. Baltikumi okupatsiooni läbi suurenes N. Liit 168.000 ruutkilomeetri võrra, s.o. poolteist korda suurem maa-ala kui praegune Ida-Saksa (nn. DDR).

Teises kirjutises „20 aastat Institutum balticum" **informeeritakse** lugejat ainsast sellesarnasest instituudist saksakeelt rääkivates riikides. Alates 1960. a. on seal ilmunud 18 väljaannet Acta Baltica. Kuna venelased ajalugu võltsivad, on selle teadusliku keskuse ülesandeks, koguda ja kirjutada paralleelselt õiget ja korrektset Baltimaade ajalugu. Kirjutatakse ja antakse välja ka teisi teaduslikke töid Baltikumi üle.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—
Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 senti
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"
Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ... 19 . Tellimise katteks lisan $ ... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....

KIRIKUD

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 27. sept. KODUMAALT LAHKUMISE TÄHISTAMISE JUMALATEENISTUS kell 4 p.l.

Pühap., 4. okt. JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul.

Pühap., 11. okt. JUMALATEENISTUS kell 4 p.l. Teenib Usuteaduse Instituudi lõpetaja Albert Roost.

Pühap., 18. okt. KONTSERT-JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul. Eva Wilson-Märtson — sopran. Prof. Karl-Otto Märtson orelil.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St.,
Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417.

LÕIKUSTÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS armulauaga on pühap., 4. okt. kell 1.30. Laulab pr. Estra Toompuu. Jumalateenistuse järele on LÕIKUSTÄNUPÜHA kohvilaud. Ettekanded.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühapäeval, 4. okt. kell 3 p.l. kodumaalt lahkumise tähistamise JUMALATEENISTUS. Surnute hingepalve. Teenib ja jutlustab preester E. Lepik, laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel. Laululehed.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488.
"VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 4. okt. kell 10.15 homm. pühapäevakool. Kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. K. Raid. Meeskoor. Issanda surma mälestamine. Kell 6 õ. NOORTEÕHTU. Intervjuud noortega. Solist Raul Pumber.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel. 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8, tel. 483-4103

KODUMAALT LAHKUMISE JA LANGENUTE MÄLESTUS-JUMALATEENISTUS, pühapäeval, 4. oktoobril kell 11 homm. Teenivad piiskop Karl Raudsepp ja Oskar Puhm. Organist Roman Toi. Laulab noortekoor Lootus, Rosemarie Lindau juhatusel. Leerieelsed. Pühapäevakool. Piiblitund kell 10 hommikul.

LÕIKUS-TÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS, 11. oktoobril kell 11 homm. Registreerida õpetajale. Esineb Estonia Segakoor, Noortekoor Lootus, Cantate Domino, Toronto Eesti Meeskoor. Solistidena: Irene Loosberg ja Heinz Riivald. Juhatavad Charles Kipper ja Roman Toi. Orelil Charles Kipper ja Roman Toi.

Naisringi kokkutulekud kolmapäeviti kell 5 õhtul naisringi ruumes.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: teisipäeviti ja neljapäeviti kell 6—8 õhtul. Muul ajal kokkuleppel.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühapäeval 4. oktoobril kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad A. Ehasoo ja jutlustaja E. Saraoja. ISSANDA SURMA MÄLESTAMINE.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik,
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Tortnto M4S 1J2. Tel 483-2478 ja 1-527-0410.

Pühap., 4. okt. kell 5 p.l. LÕIKUSTÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS armulauaga Torontos.

Laup., 10. okt. kell 3 p.l. LÕIKUSTÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS armulauaga Virginia United kirikus. Järgneb koosviibimine. Kavas muuhulgas kohalikkude pensionäride klubi loomine.

Opetaja kõnetunnid: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 omas kodus. 501 Davisville Ave., Toronto ning igal esmaspäeval kell 18.00—19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Mapleside Ave., Hamilton, tel.: 527-0410

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill, Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Laup., 3. okt. kell 7 õ. PIIBLITUND.

Pühap., 4. okt. kell 1.15 p.l. pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Lauluettekandeid.

Teisip., 6. okt. kell 7 õ. PALVEÕHTU.

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

Lõikustänupüha Kolmainu koguduses

Toronto Kolmainu Eesti Ev. Luteriusu koguduses tähistatakse lõikustänupüha pühapäeval, 4. okt. kell 1.30 p.l. algava jumalateenistusega. Jutlustab õp. O. Gnadenteich. Laulab pr. Estra Toompuu. Kirik päevakohaselt viljadega kaunistatud. Pärast jumalateenistust on kirikusaalis lõikustänupüha kohvilaud kaetud Naisringi liikmete poolt. Ettekandeid.

„VABA EESTLANE" on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

VÄGA KALLIST KAUAAEGSET UNUSTAMATA PEREKONNASÕPRA

kolonel PAUL HINNO't

surnud Rootsis

mälestab sügavas leinas

ADELE TIISLAR

Mälestus Sinust on igavene

MÄLESTAME SÜGAVAS LEINAS ARMAST SUGULAST

EDGAR STRAUSS'i

MARIE
LENE
HARALD
TIIU
VÄINO
KRISTA
ALLAN

Puhka rahus!

LAHKUNUD ARMAST SUGULAST

SOFIA LIIS'i

sündinud Mustjalas, Saaremaal; surnud Vancouveris

mälestavad leinas

SOFIA LÕHMUS ja LAPSED perekondadega
LAPSED perekondadega ANNI LÕUGAS
EUGENIA RIIS ja ÜLO LÕUGAS

Puhka rahus!

KALLIST RISTIISA JA SÕPRA

ARTUR KULGMA'd

mälestavad kurbuses

ristipoeg ANDRES LAANSOO perega
JÜRI LAANSOO perega
AUGUST ja MALLE LAANSOO

Armast sõpra

EDGAR STRAUSS'i

mälestame leinas

SALME ja ARTUR PAKRI
LINDA ja PAUL ROBERTSON

Armast sõpra

FREDY EDUR'it

mälestavad kurbuses

OSVALD ja ARMILDA LEPIK
WILLEM ja SALME LOHUARU

Ootamatult lahkunud klubiliiget

TAIMO KUHLBERG'i

mälestab

EESTI MAJANDUSKLUBI KANADAS

Ootamatult lahkunud

TAIMO KUHLBERG'i

mälestavad kurbuses

KARL VAHTRA perekonnaga
HEINO ja ASTA NASSAR
ERNA RANDES

Ootamatult lahkunud kauaaegset sõpra

TAIMO KUHLBERG'i

mälestavad

HUGO LATER abikaasaga
LARRY LATER abikaasaga

Südamlik tänu sõpradele ja tuttavatele, kes minu armsa abikaasa

PEETER KÄIS'i

kirstupanekust nii rohkearvuliselt osa võtsid, tema viimset õhtut siin nii rohkete lilledega kaunistasid ja teda viimsele teekonnale saatsid.

Suurim tänu praost O. Puhm'ile trööstivate sõnade eest. Eriline tänu hr. A. Kala'le, pr. E. Loosberg'ile ja hr. A. Aasma'le südamlike järelhüüete eest.

ABIKAASA

Vahistamisi okup. Eestis

12. augustil arreteeriti Arseni Roginski oma suvilas Narva juures. Ta elab Leningradis ja viidi sinna vanglasse. Roginskit süüdistatakse dokumentide võltsimises. Ta olevat valedokumentide abil katsunud pääseda suletud raamatukogudesse salajasi allikmaterjale uurima.

Roginski, kes on ajaloolane ja professor Jüri Lotmani õpilane Tartu ülikoolis, on sepetsialiseerunud sotsiaalsete liikumiste uurimisele N. Liidus. See uurimine on teda juba varem viinud võimudega vastuollu.

Aprillis käesoleval aastal soovitas nõukogude passivalitsus taotleda väljasõiduluba. Roginski kavatseski sügisel N. Liidust lahkuda, aga arreteerimine tuli vahele . . .

Intervjuu Rannitiga leedu ajakirjas

Chicagos ilmuv leedu kultuuriajakiri „Akiravhiai" avaldas oma tänavuses septembrinumbris (nr. 2(132) kolm aastat tagasi Leedust välja saadetud leedu poeedi Tomas Venclova intervjuu eesti luuletaja Aleksis Rannitiga. Vestluse pealkirjaks on „Apil chiurlioni, poezija ir nepriklausomybe". Selles vaadeldakse leedu maalijat Chiurlionist (1875—1911), luule ja rahvaste kultuurilisuse kui ka riikliku iseseisvuse küsimusi.

Rannit puudutab vestluses eesti kunstnikke Michel Sittowit, Kristjan Rauda ja Eduard Wiiraltit, poeete Marie Underit, Betti Alverit ja Uku Masingut. 1944 aastate järgsest perioodist nimetab ta Bernadr Kangrot, Ants Orast, M. Underit, Arno Vihalemma, Ivar Grünthali, Ilmar Laabani, Harri Asi ja Asta Willmanni.

Meisterspioon lastakse vabaks

BONN — Lääne-Saksamaa valitsuse ringkondadest mainitakse, et kommunistliku Ida-Saksamaa meisterspioon Günther Guillaume, kes tõusis kantsler Willy Brandti lähemaks nõuandjaks ja reetis tähtsaid Lääne-Saksamaa riiklikke ja sõjalisi saladusi kommunistidele, vabastatakse lähemal ajal vanglast ja vahetatakse välja Ida-Saksamaalt välja antavate lääne spioonide vastu. Günther Guillaume mõisteti 1975. aasta detsembris 13 aastaks vangi ja pääseb vabastamise korral erakordselt lühiajalise vanglakaristusega. Koos Guillaumega kavatsetakse vabastada ka teisi punaste spioone. Günther Guillaume tekitas oma spionaazhiafääriga Lääne-Saksamaale selliseid kahjustusi, et isegi tema sõber kantsler Willy Brandt oli sunnitud ametist lahkuma.

Vene politrukkide valed Afganistanis

NEW DELHI — Kaks Afganistani partisanidele vangi langenud vene sõdurit — Juri Povarnitsin ja Mohmmed Kuli — on andnud võrdlemisi huvitava pildi Afganistanis viibivate vene punaarmee üksustes valitsevate meeleolude ja hoiaku kohta. Mõlemad 19-aastased sõdurid mainivad, et nende Afganistani toomisel oli politrukkide andmeil pool Afganistani territooriumist hiinlaste poolt okupeeritud. Sõdurite jutust selgub samuti, et nad polnud saanud vajalikku ettevalmistust raskel maastikul Afganistani partisanide vastu võitlemiseks. Neile ei ole antud vodkat, kuid anti mitmel puhul uimastusainet hashishi, et vähendada sellega sõdurite närvipinget.

Parlamendiliikmete tüli Kuubal

HAVANNA — Kuuba pealinnas Havannas peetud rahvusvaheline parlamendiliikmete konverents lõppes suurte vastuoludega ning kommunistlike ja vaba maailma riikide vastastikuste atakkidega. Kuuba diktaator Castro oma avakõnes kritiseeris ägedalt Ühendriikide presidenti ja valitsust, tembeldades president Reagani fashistiks. Samuti atakeeris ta Briti valitsust Põhja-Iirimaa poliitika pärast. Castrole vastas Ühendriikide delegatsiooni juht senaator Robert Stafford, kes tembeldas Castro kõne „sõimuvalinguks". Konverents keeldus vastu võtmast Ühendriikide resolutsiooni, mis mõistis hukka N. Liidu okupatsioonijõudude viibimise Afganistanis, kuid võttis selle asemel vastu resolutsiooni, milles süüdistati Lõuna-Aafrikat, Iisraeli ja Ühendriike kolonialismis.

Läbirääkimised tuumarelvade piiramiseks

NEW YORK — Ühendriikide välisminister Alexander Haig ja N. Liidu välisminister Andrei Gromõko leppisid New Yorgis toimunud läbirääkimistel kokku mõlemate riikide vaheliste läbirääkimiste alustamiseks tuumarelvade piiramiseks Euroopas. Läbirääkimised algavad Genfis 30. novembril. Esialgu ei ole selge, millises ulatuses küsimus kõne alla võetakse kuid tõenäoliselt moodustavad läbirääkimiste aluse N. Liidu lääneosas ülesseatud 270 keskmise lennukaugusega raketti, milledele vastukaaluks ameeriklased kavatsevad Lääne-Euroopat varustada Pershing tüüpi keskmise lennuulatusega rakettidega ja tiibrakettidega. Ühendriikide delegatsiooni juhiks eelolevatel läbirääkimistel on 74-aastane Paul Nitze, kes on tuntud kõvakäelise relvastuse eksperdina.

Puusepp soovib tööd
Tel. 461-4759

MÜÜA
KORTER 2368 Queen St. E.
korter nr. 20.
Inf. hel. R. Kuus, tel. 781-0021

Loenguid, muusikat, teatrit ja laudkonnavestlusi

Eesti Kirjanduse Sõprade laiahaardeline tegevuskava

Eesti Kirjanduse Sõprade (EKS) möödunud hooaja soome-ugri sümpoosion äratas rahvusvahelist tähelepanu ja andis organisatsioonile eneseteadlikkust ja usaldust suuremate ideede rakendamiseks. Kevadisel peakoosolekul valiti kolme esimehega juhatus, kes hakkasid eriaspektilist tegevust juhtima.

Eesoleva hooaja tegevuskavast andsid informatsiooni esimehed Eda Sepp ja Kaja Telmet. See tõotab tulla sisukas ja tegevusrohke. Esimeseks ürituseks on koostöös AABS'iga leedulanna, Wisconsini ülikooli õppejõu dr. Violeta Kelertase loeng „Workshop approach to translation". Loeng toimub kolmapäeval, 7. okt. kell 8 õ. Tartu College'is.

Selle eriline väärtus on väikerahvaste kirjanduse tõlkimisprobleemide käsitlemises.

Oktoobris on ettenähtud ka dr. Ilse Lehiste loeng „Eesti rahvatarkus vanasõnade valgusel". Samuti ettekanne Urve Karuksi luulest samal õhtul. Dr. I. Lehistelt on ettenähtud loeng päeval Linguistic Society of America aastakoosolekul Toronto ülikoolis lingvistika osakonnas teemal „Prosodics change in progress: evidence from Estonia".

Laupäeval, 24. okt. esitavad Urve Karuks ja Kaljo Raid oma loomingut pealkirja all „Kuldkeeled".

Kirjandus-muusikaline õhtu toimub Toronto ülikooli Hart House muusikaruumis.

Kaasosalejad on Valdeko Kangro viiulil, Kaljo Raid tshellol, Charles Kipper klaveril, sopran Marika Wilbiks, T.E.B.K. noortekoor C. Kipperi juhatusel, kammerkoor „Gloria" (Tallinn) helilindilt, samuti samal vahendil vokaalansambel „Sanctus", Allar Kaasik tshellol, kes esitavad K. Raidi heliloomingut või tema poolt seatud helitöid.

Suurimaks ürituseks on Balti teatrisümpoosion koostöös Toronto ülikooli Balti kuu sündmustega. Balti kuu avatakse 11. novembril, ülejäänud kuu jooksul on mitmeid sündmusi, üheks on merevaigunäitus Toronto ülikooli raamatukogus. Balti teatrisümpoosion toimub 13.—15. novembril Toronto ülikoolis ja Tartu College'is, teatrietendused aga Cafe teatris (endine Solar Stage Yonge Street, 149 Yonge St.).

Sümpoosion algab reedel, 13. nov. kahe erietendusega. Laupäeval, 14. nov. on Toronto ülikooli Hart House debatiruumis kolm loengut. Esimeseks dr. Mardi Valgemäe ettekanne „Drama as an Art Form: Four Critical Approaches". Teiseks lätlase Juris Silenieksi loeng „Between a Rock and a Hard Place: Latvian Theatre Today". Kolmandaks Montreali College Ahuntsiaci professori dr. Ilona Grazyte-Mazilauskiene loeng „Lithuanian Post-war Theatre: Shkemas, Landsbergis and Ostrauskas".

Teatris esitatakse leedu kirjaniku Antanas Shkema näidend „The Awakening".

Näidendi lavastab Linda Pakri, mängivad professionaalsed näitlejad, nende hulgas Gina Laight, kelle ema on eestlane.

Eesti teatrikirjandusest esitatakse Elmar Maripuu näidend „Fantasies of a Dying Planet". Lavastab Harri Mürk, assisteerib E. Maripuu, näitlejad Peeter Mehisto, Alar Aedma ja Epp Kuusiku osas leedulanna Jennifer Pedokas-Dean. Läti kirjandusest esitatakse Martins Zhivertsi näidend. Lavastab läti näitleja Skai Laja. Teatriprojekti on noored ise organiseerinud ja töötavad iseseisvalt saades EKS'ilt vaid nõuandeid ja mõnesugust abi. Teatrigrupi juhtideks on Linda Pakri, Mara Eavins ja Skai Laja, kes kõik on lõpetanud Toronto ülikooli draamaspetsialistidena ja töötavad praegu professionaalseis teatreis. H. Mürk on praegu lõpetamas oma magistritööd.

Pühapäeval, 15. nov. on kavas kell 11 homm. eestikeelne dr. M. Valgemäe loeng „Linn ja teater" kus ettekandja püüab kaardistada linna ja maa vahekorda eesti näitekirjanduses ja teatriromaanes.

Pärast lõunavaheaega on laudkonnavestlus pealkirjaga balti teater, selle minevik, olevik ja tulevik. Selles tulevad arutlusele kõik esitatud näidendid, mille kõrval diskuteeritakse ka balti näidendite lavastamisvõimalusist Põhja-Ameerikas. Pärast laudkonnavestlust on ettenähtud veel väiksemaid grupivestlusi mitmesugustel teatrialastel teemadel. Teatrietendused aga jätkuvad igal õhtul, väljaarvatud pühapäev ja esmaspäev kuni novembri lõpuni nimetatud väiketeatris, mis mahutab 100 inimest.

EKS'i viimaseks käesoleval aastal ettenähtud ürituseks on Ivar ja Astrid Ivaskite külaskäik detsembris. See toimuks koos lätlastega. Ivar Ivask peab loengu „Eesti luuletajad maailma avastamas" ja esitab omaloomingut valmimas olevast kogust „Verandaraamat". Astrid oleks aga lätlaste külaline. Koos toimuks siiski balti kirjandusõhtu.

Selle välistegevuse kõrval on EKS'il veel aktiivne sisetegevus soome keele tundidega, mida annab Harri Mürk, toimub tõlkeseminar, ja peetakse kirjanduslikke ning kunstidiskussioone. Ees on veel muidki organiseerimise järgus olevaid üritusi kunstiajaloo, teatri ja filmi alal.

Soome koor tuleb külla

46-meheline sõjaveteranide koor esineb Torontos

Lahti piirkonna Sõjaveteranide Kooril on ees kontsert- ja sõprusmatk Kanadasse ja Ühendriikidesse oktoobri teisel poolel ja novembris. Koor organiseeriti kaheksa aastat tagasi Lahtis. Selle liikmete arv on 80 mehe ümber, aga peale katsete sooritamist jäi matkakoori liikmeiks 46 lauljat, kellele lisanduvad juht, saatja ja sekretär, tõstes koguarvuks 49 isikut.

Koor on saanud eriti tuntuks Lahti piirkonnas, kus on esinetud arvukalt kirikulikel ja isamaalikel sündmusil. Kuigi koori keskmine vanus on umbes 66 aastat, on sellesse vastu võetud ainult tõelisi sõjaveterane, kuid koor on kunstiliselt eriti kõrgetasemeline.

Koori juhatab dir. musicus Kalevi Niemi, pensionil olev Nastola koguduse organist, väga tuntud muusikamees Lahti piirkonnas.

Koor saabub New Yorki 14. oktoobril, kus see reisib edasi Torontosse 16. oktoobri õhtul. Laupäeval, 17. oktoobril on kontsert Eesti Majas, millele järgneb koosviibimine; pühapäeval on kirikukontsert Agricola kirikus (Yonge St. ja York Mills nurgal). Siit reisitakse edasi Sudbury — Sault Ste. Marie — Thunder Bay — Vancouver ja sealt edasi Ühendriikide poole peatudes Los Angelesis.

Soomlased loodavad, et eestlased peavad seda võimalust meeles, pealegi kui nende hulgas on rohkesti Soome sõdade veterane.

Kontsertide kohtadest ja aegadest oli täpsemalt antud eelmises lehes avaldatud kuulutuses.

T. P-la

Paavsti tulistaja vandenõu käsilane

ROOMA — Itaalia kohtunikud, kes mõistsid kaks kuud tagasi türgi terroristi Mehmed Ali Agca paavsti tulistamise ja haavamise eest eluks ajaks vangi, on avaldanud nüüd pikema analüüsi atendaadikatse kohta. 51 lehekülje pikkuses ülevaates kinnitavad kohtunikud, et Agca ei olnud omal käel tegutsev fanaatik, vaid et siin oli tegemist rahvusvahelise terroristliku vandenõuga. Kohtunikud mainivad aga oma ülevaates, et selle vandenõu osaliste kohta puuduvad andmed ja tõendid, samuti ei ole teada, miks paavsti kavatseti mõrvata.

Tänavalahingud Teheranis

LONDON — Teherani tänavatel toimusid möödunud nädalavahetusel ägedad tänavalahingud Khomeini revolutsioonilise miilitsa ja pahempoolse mujahedeeni partisaniüksuste vahel. Teheranist saadud andmetel said võitlustes 10 inimest surma ja paljud haavata. Ehkki Khomeini rezhiim on saatnud möödunud juunikuust alates hukkamismeeskondade püssitorude ette 1200 inimest, ei ole see suutnud murda vastupanuliikumist. Pealtvaatajate seletuse kohaselt olid mujahedeeni partisanid varustatud kuulipildujatega, millest võib järeldada, et neid varustatakse põrandaaluseid kanaleid kaudu relvadega.

Eesti laskurid võitsid

Balti laskevõistlused läti laskerajal

Toronto Eesti Püssi & Püstoliklubi korraldusel toimusid läti rahvusgrupi „Berzaine" nimelisel laskerajal Balti laskevõistlused, kus punktide kogusummas eestlased tulid esimeseks, leedulased teiseks ja lätlased kolmandaks. Rahvuste paremusjärjestus on arvestatud meeskondade ja üksiklaskurite tulemuste põhjal.

Võistlus viidi läbi rahvusvaheliste määruste kohaselt, mis tegi raskeks eesti juhtkonna ja kohtunike tegevuse, kuna rahvusvahelisi määrusi muudetakse sageli.

Laskurite registreerimisel selgus, et leedulased olid täiendanud oma meeskonda kahe Ühendriikides elava silmapaistva laskuriga.

Võitjatele anti üle vastavad medalid.

VÕISTLUSTEL SAAVUTATI JÄRGMISI TULEMUSI:

Kal. 22 vabapüss, olümpiamatsh, 60 lasku lamades käelt: 1. V. Sestakas (Leedu) 584 silma, 2. P. Grauds (Läti) — 583, 3. U. Robi (Eesti) — 583. Meeskondadest tuli esikohale Eesti 2096 silmaga, teine Leedu — 2076, kuna Lätil puudus meeskond.

Kal. 22 vabapüss, 3 x 20 lasku kolmest asendist: 1. P. Grauds — 560. 2. E. Gering (Eesti) — 547, 3. V. Seputa (Leedu) — 540. Meeskondadest saavutas esikoha Leedu — 2025, teine Eesti — 1979, Lätil puudus meeskond.

Kal. 22 spordipüss, 3 x 20 lasku kolmest asendist: 1. P. Grauds — 582, 2. T. Altosaar (Eesti) — 569, 3. I. Sambla (Eesti) — 561. Meeskondadest tuli esikohale Leedu 2198 silmaga, teine Eesti — 2165, Lätil puudus meeskond.

Kal. 22 vabapüstol, 60 lasku: 1. M. Gering (Eesti) — 506. 2. A. Tinits (Eesti) — 471, 3. U. Sui (Eesti) — 434. Meeskondadest tuli esikohale Eesti, Lätil ja Leedul puudusid meeskonnad.

Kall 22 Standard püstol, 60 lasku kiirlaskmine: 1. M. Gering — 531, 2. U. Sui — 523, 3. A. Tinits — 515. Lätil ja Leedul puudusid meeskonnad.

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi!

Teadaanne

Toronto Eesti Naisseltsi Käsitööring alustab tegevust 20. oktoobril kell 6.30 õ. Peetri kiriku noorteruumis. Informatsiooniks tel. 767-8683, 769-8259.

Danish Custom Furniture
Esmajärgulised tiikpuu-mööbli kavandajad ja valmistajad
OTSE VABRIKUST **25 LE PAGE COURT**
A. Jensen & Son Limited **Telefon 636-9811**

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE
HOGAN GM
Chev Olds Limited
5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9
PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Tel. 291-5054, kodus 423-5716

Chevette	Malibu	Corvette	Delta Eighty Eight
Monza	Impala	Omega	Ninety Eight
Citation	Monte Carlo	Cutlas	Toronodo
Camaro	Caprice	Oldsmobile	Chevy Trucks and Vans

Killad koos Eesti Päevadega?

Maakondlikud organisatsioonid muretsevad ESTO-84 pärast

Möödunud neljapäeval toimus Eesti Majas Killamängude peatoimkonna koosolek, millest kuni paarkümmend Killamängudest osa võtnud maakondade esindajat osa võtsid. Koosoleku avas peakillavanem J. Vihma, märkides et see koosolek on möödunud ürituse muljete jagamiseks ja ettepanekute tegemiseks, kuidas seda pidustust tulevikus paremini korraldada. J. Vihma meenutas, et suured probleemid olid kavalises osas, mistõttu tuleks välja kuulutada mingisugused maakondlikel alustel koostatud lavastuste võistlused kergendamaks korraldajate tööd.

Koosoleku juhatajaks valiti E. Aleve, misjärel alustati majandusliku aruande küsimuste lahendamisega. Sissetuleku poolel oli $9461.24, kuid kulude osa pole veel täiesti selgunud. Laekur L. Puurits arvas, et vaatamata vihma tõttu tekkinud olukorrale, tullakse omadega toime, kuigi loodetud toetus Wintariolt jäi tulemata.

Maakondadele oli toetuseks ettenähtul kuni $150 oma ehituste tegemiseks, aga mitmed maakonnad on väga kokkuhoidlikult ettevalmistusi teinud või oma summadega kulud katnud.

Koosolek leidis, et tuleb õnnelik olla, et vihmase ilma tõttu niigi hästi läks. Arutlusel oli ka võimalus, et sama õhtust lavastust, mida paljud ei pääsenud nägema, uuesti Eesti Maja laval esitada.

Järgmiste Killamängude aja suhtes arutleti pidustuste ajavahemikust rääkides, et kui kinni pidada senisest kolmeaastasest vaheajast, siis tuleks järgmiste ajaks 1984, s.o. ESTO-84 aasta. Teiselt poolt aga leiti, et kui Esto pidustuste ajal iga maakond hakkaks oma kokkutulekuid korraldama, miks siis mitte teha ühte, kus kõik maakonnad oleksid samaaegselt koos. Oli isegi idee, et Esto ajal võiks midagi sellist olla nagu oli eelmine kord Seedriorul, kus toimus tegelik ESTO-72 avamine, miks seekord ei võiks Estot avada Killamängudega või maakondlikku kokkutulekute päeva nimetada killapäevaks, vältimaks üksikute maakondade kokkutulekute arvukust.

Lõpuks leiti, et järgmine pidustuks tuleks korraldada 1983 või 1985 või ESTO-84 raames.

Kuna ESTO-84 Kanada peakomiteed pole ikka veel organiseeritud, siis jäeti Killamängude küsimuse otsustamine jaanuaris toimuva uue koosoleku otsustada. Seal tuleks määramisele aeg ja kavalise osa iseloom, kus tahetakse rõhutada just rahvamängude osa, mis seekord noori eriti huvitas.

Peakillavanem J. Vihma avaldas tänu igale maakonnale, kes pidustusele kaasa aitasid, tõstes esile koostöötahet ja sõpruse vaimu. Ta luges ette Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo kirja, kes tänas külalislahkuse eest, mida temale isiklikult osutati suvise maakondliku suurkogunemise raamides. Ta ütles, et hoolimata ilmastiku tujukusest, kujunes sellest ilus rahvuslik üritus, mis teenis ühtekuuluvuse tunde süvendamist ja kodumaa eri nurkade rahva omapära viljelemist.

Kui sellele veel lisada hulgaliste noorte rakendamine ühe üldrahvusliku üritusega, siis võime küll rahuliku südamega tõdeda — see oli üks hea eesti asi.

J. Vihma selgitas võistluse väljakuulutamise ideed tulevaste killamängude käsikirjade saamiseks sõnalis-muusikaliste lavastustena. See võistlus tekitaks elevust ja ärataks maakondlike ainete vastu tähelepanu. Selles töös oleks iga maakond kuidagi esitatud.

Küsimuse ümber oli arutlusi, esialgul jäid lahtiseks auhinnad, tähtaeg, tuleviku kautamisvõimalused ja muud küsimused, mistõttu võistluse küsimus jäi veel maakonna esindajaile järele mõtlemiseks.

Läbirääkimistel puudutati mõningaid organisatsioonilisi küsimusi, mille korraldamine lihtsustaks Killamängude peatoimkonna tööd väljaspoole eesti ühiskonda suunatavate kontaktide puhul.

Teadaanne

Leedu kunstnikud Kanadas korraldavad kunstinäituse TORONTO LINNA RAEKOJAS kunstide väljapanekute osakonnas alates 3. oktoobrist. Näituse avamine 4. okt. kell 3 p.l. Näitus jääb avatuks kuni 12. oktoobrini kell 9.30 homm. — 6 õhtul. Kõik teretulnud!

MAA MÜÜA
100 aakrit, veerjas maa väikese jõe ja tiigiga ning haruldase kavandiga suvemaja. Vaikne ja privaatne suvemaja Miltoni lähedal. Sissemaks $50.000. Müüja jätab endale I hüpoteeklaenu (mortgage).
Alfred Stikuts Real Estate
Tel. 752-1770
1851 Lawrence Ave. E., Scarboro, Ont. M1R 2Y3

SPORT

Spordimärkmeid

Rootsi—Soome kergejõustiku maavõistlustel Stokholmis võitsid soome mehed vahekorraga 214: 196, rootsi naised 81,5:75,5. Tulemustest on märkida Juha Tiaineni vasaraheide 76.64 (maavõistluse ja Stokholmi staadioni uus rekord). Teine oli Harri Huhtala 74.36. Kuulitõukes saavutas Reijo Ståhlberg 19.73, teine rootslane Per Nilsson 19.51. Kõrgushüppes tulid rootslased Patrick Sjöberg ja Stefan Karlsson sama tagajärjega 2.18 esimesele ja teisele kohale. Kaugushüppes Olli Pausi 7.82, teivashüppes Rauli Pudas 5.40, sama tulemuse saavutas ka rootslane Miro Zalar. Odaheites oli esimene Pentti Sinersaari suurepärase tulemusega 91.72, rootslane Kenth Elderbrink jäi teiseks 86.10-ga. Kolmikhüppes oli esimene Olli Pausi 16.57, rootslane Johan Brink jäi teiseks tulemuseka 16.27, kuid see on uus Rootsi rekord. Naiste odaviskes oli esimene Tiina Lillak 65.52-ga, kuid teisele kohale tulnud rootslanna Karin Bergdahl tegi uueks Rootsi rekordiks 61.30.

☆

Soome—Ungari maavõistlusel Budapestis olid võitjaks ungari mehed 109—103 ja naised 89—68. Võistlusest võttis osa väljaspool maavõistlust rida bulgaarlasi, kelle tulemused olid silmapaistvalt head. Teivashüppes oli esimene bulgaarlane Anastas Tarev 5.45, odaviskes ungarlane Miklos Nemeth 85.16, maailmarekordimees Ference Paragi jäi neljandaks 83.36-ga. Ka kuulitõukes oli esimene bulgaarlane Nikolai Hristov tulemusega 20.30, soomlane R. Ståhlberg jäi teiseks 19.80-ga. Kaugushüppes oli esimene bulgaarlane Atanas Tshotshev 8.10, kõrgushüppes ungarlane Istvan Ezeles 2.20. Võistlustel tegid naised kaks uut Soome rekordi, Yvonne Hannus jooksis 800 m ajaga 2.02,08 ja Ulla Lundholm heitis ketast 64.68.

☆

Keenialane Henry Rono jooksis Oslos, mis näib olevat maailmarekordite purustamise linnaks, uue 5000 m maailmarekordi. Ta parandas oma kolm aastat vana rekordi üle 2 sekundi võrra, saavutades tulemuseks 13.06.20.

☆

Rietis, Itaalias peetud kergejõustiku võistlustel jooksis idasakslane Hansjörg Kunze uue 5000 m Euroopa rekordi ajaga 13.10,04. Endine rekord oli belglase Emiel Puttemansi nimel ajaga 13.13,0, jookstud üheksa aastat tagasi. Teiseks tuli venelane Valeri Abramov uue N. Liidu rekordiga 13.11,99, kolmandaks tuli keenialane Henry Rono, ajaga 13.12,47, kuigi ta oli alles enne seda jooksnud uueks maailmarekordiks 13.06,20. Kunze tulemus on kõikide aegade maailma paremuselt teine tulemus.

Samal võistlusel ameeriklane Sydney Maree jooksis miilis maailma neljanda parima aja 3.48,83. Steve Ovetti aeg oli 3.50,23, austerlane Robert Nemeth kolmas 3.52,42.

Samal võistlusel Dwight Stones hüppas kõrgust 2.30, Mel Lattany jooksis 100 m 10,16 ja Edwin Moses võitis 66-ndat korda järjestikku 400 m tõkkejooksu ajaga 48,69.

☆

Lauttakylä Luja 21-aastane kõrgushüppaja Seppo Haavisto parandas kolme sentimeetriga Soome kõrgushüpperekordi hüpates Satakunnas peetud võistlustel 2.23.

Betti Alverist maailma kirjandusentsüklopeedias

Äsja ilmus Ameerika Ühendriikides New Yorgis kirjastus Ungar Publishing Co. väljaandel Leonhard E. Kleini toimetatud raamat „Encyclopaedia of World Literature in the 20th Century" esimene köide.

Kolmveerand-leheküljelise artikli Betti Alverist on kirjutanud luuletaja Aleksis Rannit. Autor iseloomustab „raudteeametniku tütre" loomingut, kus Eesti saatus on allegooriliselt väljenduse leidnud luuletuses „Jõgeva ja Pedja vahel", (1970). Selles poetess sugereerib, et Eesti saatus on nagu „raudteelillel", millest võõrad rongid üle veerevad.

Rannit annab poetessi eluloo, abielu Heiti Talvikuga, iseloomustab tema esimest luuletuskogu „Tolm ja tuli" (1936), mis on harmoonilises meetriumis ja kosmopoliitilise nüansiga, demonstreerides oskust filosoofiliste ideede nõtkel väljaandmisel. Alveril oli varasemais töödes stiilipuhtus, mis puudub hilisemais, kuigi ta pole ainsatki halba rida kirjutanud.

Rannit vataleb ka nõukogude aega, abikaasa surma sunnitöölaagris, avaldamiskeelu all olekut kuni 1964 pääsis ta visionäärne eestiteemaline luule jälle trükki. Struktuurselt hakkas Alver katsetama vabavärsiga, proosaluuletustega ja mitmesuguste sõnakollaazhidega. Rannit leiab, et Alver on tugevaim sümmeetrilisis värsiskeemides.

Eesti kirjanduses on Alveril juhtiv osa, kuid ta on üldse üks parimaist luuletajaist 20-ndal sajandil.

Artikli juurde on lisatud ilmunud teoste bibliograafia, aga ka nende ingliskeelsete väljaannete loetelu, kus Alverist on täiendavalt kirjutatud.

Silpide aeglane leegitsus

Aleksis Rannit, Signum et verbum. Tõlked eesti keelest Henry Lyman, puulõiked Jacques Hnizdovsky. The Elizabeth Press 1981. 45 lk.

Aleksis Rannitil on olnud õnne oma luulet näha inglise keeles. Lisaks sagedastele võimalustele ameerika ajakirjades ja antoloogiais on ta luulet avaldatud ka nelja valikkoguna. Neist ilmus tänavu The Elizabeth Press kirjastusel ta neljas ingliskeelne kogu „Signum et verbum".

A. Ranniti luule tõlkija Henry Lyman on teoreetiliselt õppinud ära eesti keele, oma doktoritöögi on ta sidunud luuleprobleemidega, sellejuures just A. Ranniti luule tõlkimise üle.

Ranniti uus värsikogu on trükitud Itaalias ja see on iseenesest kunstitöö. Kui Rannit ise oma luules ülimat lihtsust on ülistanud, siis kirjastaja, maailmakuulus saksa-itaalia tüpograaf Marino Mardesteig on lihtsuse kujundanud suureks esteetiliseks väljenduslaadiks. Ka kaks ukraina puulõikemeistri Jacques Hnizdovsky originaalset illustratsiooni sulavad tüpograafilisse kujundusse.

Ranniti värsid on viimastel aastatel muutunud üha tihedaimaks ja kvantitatiivse meetrumi kasutamine on andnud neile uudsuse. Seda rütmi omapära pole võimalik inglise keeles edasi anda, kuid tõlkija on siiski suutnud eriti tabavalt väljendada Ranniti luulelaadi.

Luuletuskogu kaks osa avatakse mõlemad eestikeelse luuletustega, esimene „Dioskorides — Byronile", teine „Sõna", mis mõlemad hiljem tsüklis esinevad ka ingliskeelseina. Esimeseks võiks leida ka luuletaja kreedolikku eesmärki — aeglast silpide leegitsust, mis on kogetav tema hilisloomingus.

Esimeses trüklis on pühendusluuletused kirjanikele, kunstnikele, muusikutele, mis varem ilmunud kogus „Kuiv hiilgus", milles ta loojana tunnetab ja kogeb suurte loojate isiksuse omapära ja leiab inspiratsiooni nende loomingust.

Teises tsüklis on luuletused mitu aastat EKK poolt ilmumas olevast kogust „Helikeeli". Seda saaks üldistada kui poeedi ja sõna vahelist kontakti, lüürilist tunnet suletud lühivärsi konkreetsusse. Poeem — leek, allapoole vormitud, ainult leek. Leegitsuse variatsioonid on lõpmatud, kuid silpides toimub see aeglaselt.

Kogule on lisatud märkmeid ja selgitusi luules olnud isikute kohta ja märkus, et tõlked on tehtud luuletaja hilisemate versioonide järgi. Ranniti luule ei saa nagu kunagi lõplikku vormi, ikka leiab autor seal midagi lihvida, et sõna teemandist tugevamaks muuta.

Hannes Oja

EESTLASED MAAILMARADADEL

Kolmenädalalisel ametireisil Kaug-Idas viibis pangadirektor Rudolf Jalakas, Rootsi avalikkuses hästi tuntud eesti vanamapõlve majandusteadlane, kes oma kõrgema hariduse sai Tartu ülikoolis ja on Rootsi raadios kui ka televisioonis esinenud lugematutes debattides. Direktor Jalakas reisis Rootsi Handelsbankeni ülesandel, pidades mitmel pool referaate aktuaalsete majandusprobleemide üle.

Teaneckis, N.J. tähistas oma 90-ndat sünnipäeva omaaegne naistegelane Veera Kõpp, pärit Otepää lähistelt Nüpli talust, kuuludes tuntud Gustav Wulffi perekonda. Töötas õpetajana Kõos, astus Tartu ülikooli, kus tutvus prof. Peeter Kõpuga, kes noil aegadel organiseeris ülikoolis põllumajandusteaduskonda. On esinenud lauljana ooperis. Suuremaks elutööks oli tal Eestis ajakirja „Taluperenaise" toimetamine 15 aasta jooksul.

Tallinnas töötanud E. Lenderi gümnaasiumi endised õpilased otsustasid ka sel aastal välja anda ergutusauhindu Elfriede Lenderi Mälestusfondist pedagoogi kutsele või eesti keele õpetamisele ettevalmistavaile noortele. Sooviavaldused tulevad esitada 25. augustiks Meeta Lenderile, Ritorpsvagen 1, 171 66 Solna, Sweden.

ILMUS

EDUARD RÜGA, graafik ja maalija

Toimetanud ENDEL KÕKS, ERIC PEHAP ja ARNO VIHALEMM

Monograafia „Pallase" kunstikooli lõpetanud kunstnik Eduard Rüga õpinguist ja tööst, kelle elutöö raatluse kõrval tuuakse esile ka kunstikool „Pallas" õppeasutusena ja eesti kunstnike ettevalmistajana. Raamat on kerge ja huvitav lugeda ka laiemale lugejaskonnale.

Hind $10.00 (postiga tellimisel lisada 50c)

SAADAVAL VABA EESTLASE TALITUSES

Hanno Kompus'e

„KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE . . ."

Hind $11.—, saatekulu 85 c.

Müügil „Vaba Eestlase" talituses

LUGEGE

Johan Pitka

RAJUSÕLMED

Koheselt pärast Eesti Vabadussõda kirjutatud mälestusraamat „värskete" elamustega Eesti vabaduse eest võitlemisest aastail 1914—1919. Raamat ilmus 1972. a. admiral J. Pitka 100. sünnipäevaks.

237 lk. — Hind $8.80 pluss 50 centi saatekulu

KINKIGE

oma võõrrahvusest sõpradele Eesti võitluse tutvustamiseks ingliskeelne

Evald Uustalu

FOR FREEDOM ONLY

Hind $7.00 pluss 50 c saatekulu

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

ILMUS:

FRED LIMBERG

ISAMAA EEST

Eesti Vabariigi sõjajõudude organisatsioon ja juhtkond.

Lugeja leiab sellest raamatust 1028 nime, keda lugedes tekkib küsimus: kuhu nad on jäänud? Kuigi mõni neist on oma maise teekonna lõpetanud läänes, on enamus hävinenud koos Eesti riikliku iseseisvusega. Selles raamatus on tuhat meie sõjameest leidnud sel viisil tagasihoidlikku meenutust.

Hind $18.00 pluss saatekulu 70 centi

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

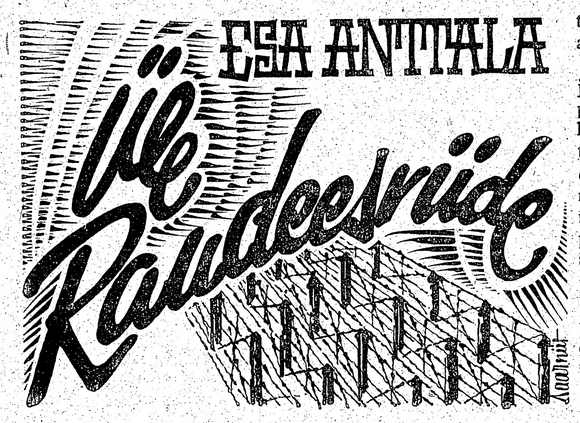

11.

Nii suurte jõududega sõdurite kohaletulek nagu maast välja hüpanuina oli täielik üllatus Juvosele ja Kallele, nii et kõik senised plaanitsused olid segi aetud. Ainus mõte, mis selgena meeste mõtteisse tagus oli see, et neilt maa-aladelt tuleb nüüd pääseda minema, äkki ning võimalikult kaugele. Selles maastikus olemine polnud enam tervislik.

Mehed jooksid juba oma elu eest, sest taga hakkas kuulduma ägedat tulistamist. Juvonen jõudis märgata, et tulistajaid polnud rohkem kui kaks, aga sellepeale vaatamata andis tulistamine meestele hoogu juurde. Tuli kiiresti pääseda eemale sõdurite tuleliinilt. Nüüd ei tundunud Kallelegi seljakott enam raskena, sest ta püsis kiirjooksus Juvose kannul. Jälle kuuldus lask, aga see tulistati meeste mineku suunast. Juvonen mõistis, et see üksik lask oli olnud märguand. See kuuldus üsna kaugelt, mistõttu laskja pärast polnud veel vaja karta. Siis hakkas märguande laske kuulduma mujaltki suundadest, mis näitas, et luuresalku oli ümbruskonnas rohkesti liikumas. Meestel oli siiski veel võimalus end päästa jooksuga, kui närvid ja vastupanuvõime vaid Esa Anttala — Üle raudteesriide vastu pidasid.

Mehed pääsesid välja tagaajajate tuleliinist ja siis lõppes tulistaminegi. Nad peatusid hetkeks kuulatama, aga tagaajajaist ei olnud midagi kuulda. Juvonen arutles olukorda. Siiani oli tagaajamine sündinud enamuses hääletult, mehi oli tahetud tabada nagu kogemata. Nüüd oli olukord siiski muutunud. Märgates, et neid ei olnud hõlbus üllatada, muutsid tagaajajad oma taktikat. Nüüd tulistati märguande laskusid nagu sõjaajalgi igast suunast.

Maanteed olid ohtlikud kohad ja nende lähedusest tuli tingimata pääseda. Teedel liikus julgestusluuresalku ja püsivaidki valveposte oli tihedasti. Kokkupõrkamisoht oli suur ja sõdureil sõrm valmina päästikul. Juvonen oli jõudnud juba kaaluda olukorda ja plaanid olid selged. Matk jätkus ägeda hooga. Umbes kilomeetri pärast märkasid mehed, et nad lähenesid jõele. See ei olnud lai, vaevalt üle 10 meetri ja palgipurre oli kui tellituna kohal.

— Otse üle vaid! sosistas Juvonen ja hakkas hüppama palgilt palgile, osavalt kui parvetusvõistlusel ja pääseski ühe hooga teisele kaldale. Kalle järgnes talle, aga jõe keskpaiku jalg libises ja mees vajus kaenlaaukudeni palkide vahele. Temalt pääsis valus appihüüe nagu hukkujalt ja Juvosel ei aidanud muud, kui minna tagasi ja kiskuda mees kuivale.

—Ära põrgu pärast karju! vihastas Juvonen. — Ega sellisesse ojja keegi ei saa uppuda, sellest kas-või jalutad kuivale.

Jõe taga oli jälle lage põld ja üle selle oli näha tugevasti tõusev metsaserv. Mehed suunasid mineku nõlvaku poole ja puude varju jõudes väänasid suurema vee Kalle riietest. Peamise varustuse kuivatamiseks ei olnud aega.

Juvonen uuris binokliga ümbruskonda ja tegi mõned fotod ümbruskonnast. Raudtee taga oli mets, milleni veel sadakond meetrit, aga selle vahel oli jälle põllulagendik ja selle ületamine tundus kaheldavana. Vatijopedki ilmusid jälle silmapiirile. Juvonen märkas, et kaks relvastatud sõdurit olid nendega kaasas ilmselt julgestuseks, et mingisuguseid üllatusi ei juhtuks. Vatijoped ja sõdurid olid siiski nii kaugel, et neist ei olnud otsest ohtu. Juvonen arvas, et kaugus sinna oli vähemalt 300 meetrit, mistõttu peaks olema meistriklassi laskur, kui tabaks jooksvat meest.

— Kui nüüd pääseksime üle raudtee ja selle taga olevasse metsa ,olekski meil võit käes, ütles Juvonen lohutavalt Kallele. — Kui jälle satume suuremasse kitsikusse, siis siit pole piirilegi rohkem minna kui 30 km. See minek tuli küll vähe äkilisena või mida arvad?

Kalle vastas midagi ebaselget.

Hetke aega vaadelduna märkasid mehed kahemehelist luureposti lähenevat, aga neist ei olnud ohtu, kuna neil ei olnud koera kaasas. Luurepost jätkas oma teed ja kadus peagi nähtavusest.

— Kas ei paneks purgi konserve nina alla, kui tagaajajad annavad söögirahu? tegi Juvonen ettepaneku. — Kes teab, võib-olla ei ole varsti aega enam muuks kui pihku sülgamiseks. Tühja paagiga ei saa kaugele sõita.

— Sööma peaks, nõustus Kalle. — Sellest ongi juba tükk aega möödunud, kui viimati söödi. Pole enam mahti olnud.

— Kui senisest kiiremat ei tule, mis häda siis sellest oleks, ütles Juvonen rahustavalt.

Kilone lihapurk oli äkki tühjaks tehtud. Järelroaks veel mõni tükk šokolaadi, nii et näljast ei saanud enam juttugi olla. Samas Juvonen tegi kavasid edasiminekuks. Aga ta otsustas, et kuna kõik näib rahulikuna, siis nad püsiksid siin, puhkaksid ja ootaksid õhtu lähenemist. Hämaruse varjus oleks parem võimalus tagaajajate eest kaduda.

Jõgi, mille mehed olid ületanud, oli selgesti näha põllu taga. Kell oli 2 pealelõunal, kui nad märkasid elavat liikumist jõe kaldal. Sõdurid olid koeraga tulemas. Koer oli pika nööri otsas ja seda hoidval sõduril oli vaid püstol relvaks. Teisel sõduril oli püss. Ilmselt oli vool viinud palgid juba kaugemale, kuna sõdurid vaatasid nõutuina, otse kui arvestades kuidas pääseda üle. Vähehaaval kogunes jõe kaldale lisaks veel sõdureid ja Juvonen arvas, et kõrval liikunud sõdurid olid ka sinna jõudnud. Jõekaldal peeti elavat jutulaata, kuna käed lehvisid ja sõdurid osutasid mitmesse suunda.

Juvonen jälgis hoolikalt sõdurite liikumist ja tegi oma plaane. Ta arvestas: hommikuselt sündmustekohalt siia oli kolm kilomeetrit ja see oli võtnud sõdureilt nii palju aega. Kindlasti polnud sõdurid eriti kiirustanud ja sellepärast otsustas Juvonen, et mõni kilomeeter edumaad oleks küllaldane. See tõdemine rahustas mehi.

Sõdurite nõupidamine näis lõpuks mingisugusele otsusele jõudnud olevat. Nad olid ilmselt otsustanud jõe ületada sellest kohast, kus nad nüüd olid. Koer oli juhtinud mehed jõe juurde ja meeste jäljed jätkusid kindlasti vastaskaldalt edasi. Oma imestuseks nägid soomlased, et sõdurid hakkasid end lahti riietama. Samas otsustas Juvonen:

— Läheme nüüd! Meil on asjata neid oodata, me oleme juba kaugel, enne kui nad on jõest läbi tulnud ja uuesti riided selga saanud.

Mehed roomasid madalaina metsa nurgani ja tõusid siis püsti. Nad pöördusid vasakule ja pääsesid üha kaugemale raudteetöölistest. Raudtee ületamine õnnestus kellegi märkamata. Tee jätkus raudtee taga olevale põllule ja selle taga oleva võsastiku suunas. Mehed polnud veel põõsaste varju jõudnud, kui jõe suunast kuuldus märgulaskusid. Esiteks üks lask ja väikse vaheaja järele kaks teineteisele järgnevat lasku.

— See tähendab nüüd kiirmarssi, tõdes Juvonen kuivalt. Nad olid just pääsemas põõsastesse, kui raudteelt töögrupi poolt kuuldus laskusid, mis olid sihitud otse meeste suunas. Laskmine ägestus, aga mehed jõudsid samas hüpata põõsastesse. Tulistajad olid siiski olnud liiga kaugel, mistõttu mingit ohtu ei olnud.

— Nüüd võtame suuna otse Soomele, otsustas Juvonen. — Nüüd on kindel, et parim on siit kaduda. Põrgulised tulistavad päris tugevasti, kuigi on rahu aeg, neil ei näi sellest tolku olevat. Tagaajajate eest pole vaja karta, kui vaid suudaksime hoiduda püsivate valvepostidega kokkusattumast. Oleks meil nüüd konepüstolid kaenlas, siis poleks mingit häda, aga kui on ainult sellised mänguasjad, mis neist kasu, ainult moepärast.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 8?3-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7972

ILMAR HEINSOO INSURANCE
Eesti Majas
958 Broadview Avenue, ruum 202,
Toronto, Ontario M4K 2R6
Telefon 461-0764

ANDRES OLVET, LL.B.
Advokaat-notar
Sigelow, Hendy, Shirer & Uukkivi
789 Don Mills Rd.
Tel. 429-3110
kodus 699-2395

TOOMAS ÕUNAPUU
B.A., B.P.E., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
55 Queen St. East, Ste. 1403
Toronto, Ont. M5C 1R6
Tel. 364-6761

ONTARIO KASVATAB PEAAEGU KÕIKE, MIDA TE VAJATE.

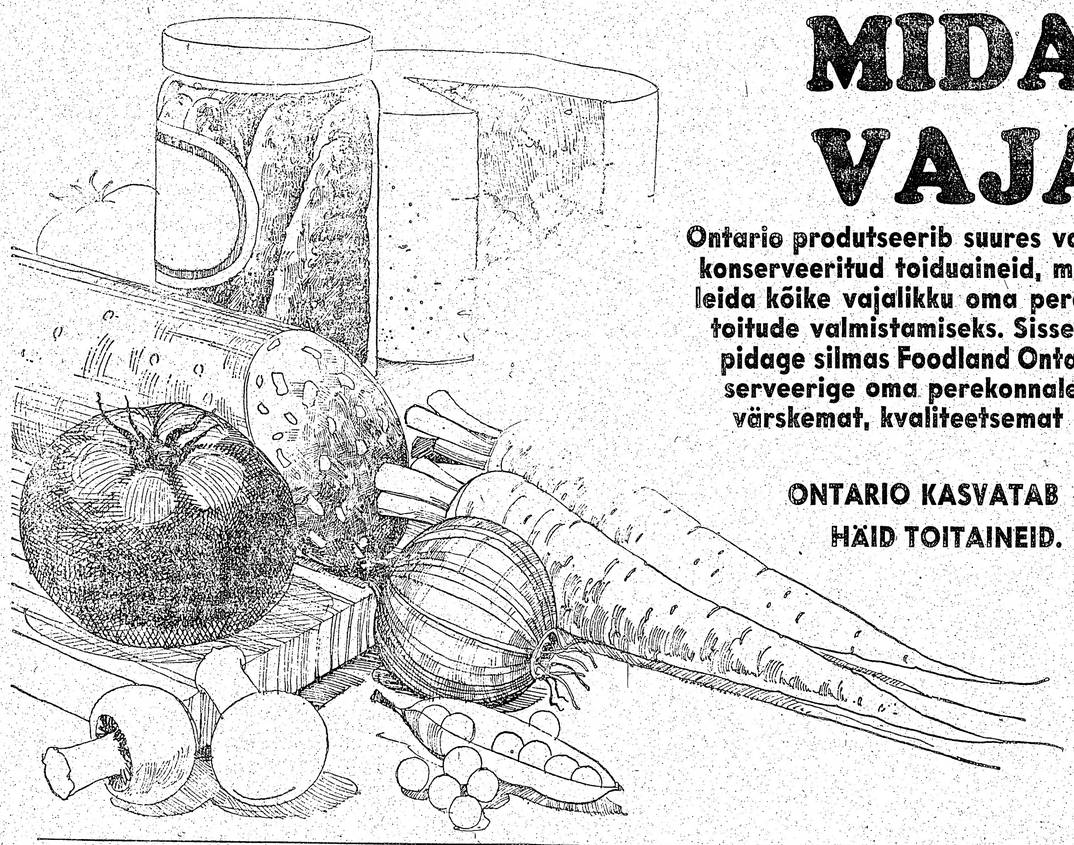

Ontario produtseerib suures valikus värskeid ja konserveeritud toiduaineid, mis võimaldab teil leida kõike vajalikku oma perekonnale lemmiktoitude valmistamiseks. Sisseostude tegemisel pidage silmas Foodland Ontario sümbolit ning serveerige oma perekonnale saadaval olevat värskemat, kvaliteetsemat ja paremat toitu.

ONTARIO KASVATAB HÄID TOITAINEID.

FOODLAND ONTARIO

Ontario
Ministry of Agriculture and Food

Lorne Henderson, Minister
William Davis, Premier

Ontario valitsus töötab inimeste abistamiseks.

Isua kaljud paljastavad

Maakera vanimad kaljud 3,8 miljardit aastat vanad

Isuas, Grööniimaal, lõuna pool arktilist polaarjoont on leitud kaljud, millede vanus on 3,8 miljardi aastat. Need on vanemad kui vanimad tuntud fossiilid ja dinosaurused. Peaaegu sama vanad kui maailm ise. Need kivid on vanimad moodustised, mis kunagi meie planeedilt on leitud.

Ainsad objektid, mis on neist vanemad, võivad olla maailmaruumist langenud meteoriidid, või need kivimid, mis toodi tagasi kuult. Isua kaljusid, tühjas edela Grööniimaal, peetakse teadlaste poolt vanimaiks kaljudeks, mis kunagi avastatud.

Need vanimad kaljud peavad olema vähemalt 3,8 miljardi aastat vanad, osana Maa esialgsest koorikust.

Määritlus „vanim" on viimase kümne aasta jooksul vananenud üle miljardi aasta.

„Kümme aastat tagasi, peeti 2,5 miljardi aastaseid kaljusid maailma vanimaiks. Nüüd me teame, et need olid tegelikult vähemalt miljard aastat liiga noored", ütles Joseph Arth, geoloog, kes kuulub USA Geological Survey uurimisgruppi.

Isua kaljud, mille vanuseks alul määritleti Stephan Moorbathi poolt Oxfordis, on peetud maailma vanimaiks, seda juba seitse aastat, aga geoloogid usuvad, et maakeral peaks kusagil leiduma veel vanemaid kaljusid; maakera vanuseks peetakse 4,5 miljardi aastat.

„Väga vanad kaljud" on umbes 3 miljardi aastat vanad või vanemad, neid on avastatud sellistes kohtades nagu Zimbabwe, Austraalia, Siber ja Minnesota.

„Aga Isua on algpunkt informatsiooni saamiseks muistsest maakerast", ütles geoloog R. F. Dymek Harvardis.

Paljastades detaile vulkaanilisest, settelisest ja tekstuurilisest geoloogilise ajaloo sündmusist, mis vormisid selle komplekse piirkonna, lisandub tunduvalt meie arusaamist maakera varajasemast ajaloost, samuti kontinentaalsest pärinevusest. Maakera vanus on arvestatud meteoriitide ja kuu kivimite põhjal.

Piirkond, mis silutud jääliustike poolt, mis jätsid „värsked jäljed" kaljusse, on geoloogidele kullaallikaks, kuna see on ainus koht maakeral, kus nii palju muistseid kaljusid on nii lähedal maapinnale, ulatudes vanuselt 2,5—3,8 miljardi aastani. Need kaljud on jäänud segamatuiks ja paremini säilinuiks, kuna need asuvad suure jäävälja ku serval.

Nii vanad kui need ka on, näivad Grööniimaa kaljud nagu tavalised kaljud, hallid, rohelised, roostepunased ja mustavärvilised.

Nende keemiline koosseis on sarnane kaljudele, mis tekkisid palju hilisemas geoloogilises minevikus.

„See näitab," ütles dr. Dymek, „et protsess, mis praegu toimub maa pinnal ilmastiku setetest, vulkaanipursetest, oli samal viisil ka siis tegev." Näiteks on basalt-tüüpi vulkaanilised kaljud Isuas sarnased oma keemiliselt koosseisult kaljudele, mis on leitud ookeani põhjast.

Lõhestades kivimit õhukesteks viiludeks mikroskoobiga uurimiseks ja röntgeniga analüüsimiseks, on dr. Dymek katsunud määrata seda protsessi, kuidas need tekkisid, muudatusi, mis need on läbi teinud ja millised need algselt olid.

Senini näitavad tema uurimused Isuas, et maakera varasem koorik võib olla nii õhuke kui teadlased arvavad. Maakera kooriku paksus määratakse maakera soojuse produtseerimise abil. Mõned teadlased on loonud teooria, et maakera sisemus oli kord nii kuum, et koorik ei saanud kujuneda paksemaks kui 3—5 miili.

Marylandi ülikoolis, näiteks, katsuvad teadlased leida elumärke neist kaljudest, et saada selgust elu arengu üle maakeral. Praegused teadlaste leiud tõendavad, et mingisugused mikroorganismid eksisteerisid maakeral juba 3,5 miljardi aastat tagasi.

„Isua kaljud", ütles dr. Dymek, „näitavad, et mõned eluks vajalikud osised, nagu vesisüsinik, olid juba 3,8 miljardit aastat tagasi olemas."

Toimetusele saadetud kirjandus

EESTI KIRIK nr. 4 — 1981. EELK häälekandjas kirjutavad: R. Koolmeister „Ma jutustan Issanda tegusid", E. Romot „Vaata ettepoole", E. Kuusler „Mõeldes neile, kes meilt viidi", R. Koolmeister „Usuteadlaste Konverents Eesti kirikuelus", E. Lootsma „Ekslik familjaarsus", E. Aareandi „Pietismi ja vennastekoguduse osatähtsus meie kultuuriajaloos", O. Gnadenteich ja Max E. Saar 70-aastased, vaimulikku luulet Lii-li-Anne Parlo, Jaan Maiori ja saksa luuletaja loomingust, lisaks H. Jaanuse „Rahvusvahelisest pressiinformatsioonist".

USK JA ELU nr. 2 (33) 1981. Eesti Apostlik-Õigeusu kiriku väljaandes kirjutavad: -ste „Ristlevad tulekeeled", Lydia Trett „Kolmekümne hõbetüki rännak", L. Trett „Hesekieli nägemus", Nony Salasoo „Sädemetest", A. Vaga, N. Stradomsky isamaaluulet, „Et me ei unustaks... Ühest joonisest ja selle autorist", „Tuli sümbolina", T. Lepik „Meie ikonostaas", D. Papp „Norrast Eestisse", V. Hiiesalu „Usurännak Pühale Maale", V. Velleso „Huvitavat väljastpoolt", V. Vellesoo vastuseid küsimustele, apostlik-õigeusuliste tegevuskroonikat Austraaliast, Inglismaalt, Montrealist, New Yorgist, Stokholm/Göteborgist ja Torontost ja toimetuse ning kultuurfondi teateid.

EESTI KOMITEE TEATED, Eesti Komitee Juhatuse väljaanne, Stokholm 1981. Sisus: H. Rajamaa „Väliseestluse ideoloogiast", „Eesti Komitee 1980. a. tegevusaruanne", „Eesti Komitee 1981. a. tegevuskava", „Eesti Komitee 1980. a. rahalised aruanded ja 1981. a. eelarved" ja „Eesti Komitee Asemikekogu koosolek". 1980. a. rahaliste läbikäikude aruandes on näidatud, et Eesti Komitee läbikäik oli Rkr. 3.790.734.60, mille hulgas oli Rootsi riigi- ja omavalitsuse toetus ametnike ja eesti koolide õpetajate töötasudeks 2.868.318.31.

UUDISEID KODUMAALT

Elvasse saabub suviti puhkama tuhandeid inimesi, kaugemaltki. Uue rannahoone käikulaskmisega olevat aga puhkajate kaubanduslik teenindus vähikäiku tegemas. Randa rajatud spetsiaalne toitlustuspaviljon „Tuuleke" hoiti suvealguseni riivi ja luku taga ning siis selgus, et sel hooajal uksi ei avatagi. Nüüd meenutavat puhkajad aegu, kui uut imposantset hoonet seal polnud ja Verevi järve äärses toitlustusettevõttes sai korralikult lõunatada.

★

Tallinnas polevat saladuseks, et Eesti pealinna trammiteede olukord ei ole kiiduväärne. Kuigi masinaparki uuendatakse, on sõidukiirus pidevalt vähenenud. Ametlikult poolt põhjendatakse seda liikluse tihenemisega. Kui kümme aastat tagasi pääses Koplist Viru väljakule 20 minutiga, siis nüüd võtab sama instantsi katmine 30 minutit. Tee tehnilisest seisukorrast tingituna on terve marsruut täis kiirust piiravaid märke, kus sõidukiirus madaldatakse 5 kilomeetrile. Ilmselt vajavad trammiliinid korrastamist. Viimasel ajal sõidavad trammid paarikaupa, täis sõiduk ees ja teine, pooltühi taga. **Põhjuseks olevat, et ei jätkuvat** juhte,aga sõiduplaan tulevat täita.

★

25. juulist 6. septembrini korraldati Eestis jõevähi kontrollpüük. Selle eesmärk oli kindlaks teha vähkide hulka Eesti veekogudes. Kontrollpüük oli ainult Metsamajanduse ja Looduskaise ministeeriumi Looduskaitse Valitsuse ja Ida-Balti Basseini Kalavarude Kaitse ja Taastamise ning Kalapüügi Reguleerimise Valitsuse lubadega. Püügiõigus aga neil, kes on aktiivselt osalenud looduskaitsealases töös.

★

Ungaris ilmus hiljuti neljas eesti lühiproosa antoloogia „Tuulejahvataja" (A szelörlö). 613-leheküljelises raamatus on antud ülevaade eesti sõjajärgsest jutuloomingust. Ungarlastele meeldivat eriti Mati Undi looming.

★

Märjamaa sovhoosi Orgita sigalas hakkas farmiluksepp kraaptransportööri parandama. Oli vaja teha ka keevitustööd. Pärast keevitustrafo sisselülitamist ilmnes, et metallist seasulud olid pinge all, nende vastu puutunud 49 nuumikut said elektrilöögist surma. Samal põhjusel oli eelmisel aastal Jõgeva nädiskolhoos kaotanud 43 siga, M. Lillavere nimeline kolhoos aga 12 mullikat ja Kuremaa sovhoositehnikum 23 siga.

★

Suvel peeti Suuremõisa pargis 35. Hiiumaa laulupäev. Selle traditsiooniga alustati 55 aastat tagasi Kärdlas. Laulupäeva puhul avati Kärdla kalmistul surnud hiiu kunstniku Paul Kammi hauakivi ning Vaemla pargis mälestusmärk eesti rahvusliku maalikunsti rajaja Johann Kölerile. Laulupäeval mälestati Hiiumaa laulupäevade kunagist juhti Edgar Pärnasalu ja Kärdla muusikategelasi Richard Kaljut ja Liisa Kuusikut.

★

Põlvas oli vaja uue koolimaja kiiret värvimist. Heale ideele tuli ajaleht „Noorte Hääl", korraldades esimaalrite Eesti ulatusega võistluse. Võistlusest võtsid osa 39 esimaalrit, nendest 28 olid naised. Üldvõitjaks pärast koolimaja värvimist kuulutati Eesti Kolhoosiehituse esimene võistkond kuhu kuulusid Rein Leova Haapsalust, Heiti Taev ja Harro Viha Pärnust.

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

VABA EESTLANE

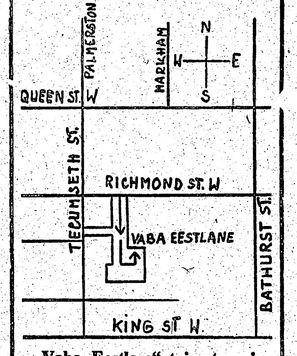

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$4.—
esiküljel	$5.—
tagaküljel	$4.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8
Telefon: 223-0080

„VABA EESTLASEST" Värskemad uudised loete

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 29. septembril 1981 — Tuesday, September 29, 1981

KIREV MAAILM

LOS ANGELES — Armuhaiguse pärast ei saanud enam töötada üks Kalifornia osariigi valitsuse ametnik. Ta esitas avalduse, et talle hakataks maksma töövõimetuse tasu, kuna armuhaiguse ehk teiste sõnadega „südamevea" ta oli saanud töökohas. Kui asi oli vastavas instantsis arutusel, seletas ametnik, et ta oli armunud samas asutuses töötavasse naisametnikku, kuid kuna viimane vastuarmastust ei osutanud, oli ta jäänud otsekui haigeks ega saanud enam töötada. Noormehe töövõimetuse nõue lükati tagasi.

SEATTLE — St. Helens Mägi Oregonis, mis hiljuti hakkas tuld ja tuhka välja ajama, on lastud müügile, kirjutab „Moneysworth". Mägi kuulub Burlington Northern Railroad kompaniile 1860. aastast saadik koos sadade tuhandete aakritega mägistel ja metsastel aladel. Mäge pole müügile lastud mitte seepärast, et see tuld purskama hakkas, vaid tavalise oksjoni korras, kuna kompanii järjekindlalt müüb nendel aladel maalappe.

STUTTGART — Delikaatne protsess tekkis Stuttgardis. Keegi Demetrius Soupolos palkas Frank Mausi omale „majasõbraks", lubades $2.500, kui ta teeb tema naise rasedaks. Soupolos ise oli steriliseeritud. Kui pool aastat hiljem mingeid tagajärgi polnud, ilmnes et ka Mausi oli steriliseeritud, kuid seda ta kokkuleppe sõlmimisel ei ütelnud. Soupolos nõuab nüüd suurt kahjutasu, kirjutab „Weekly World News".

BELFAST — Iiri katoliku kiriku kardinal Tomas O'Fiaich on eriti teravalt rünnanud Iiri Republikaanide Armee provisionaalset tiiba mõttetus kahe noore politseiniku tapmises. Kirikujuht kritiseeris ka näljastreigi pidajaid Maze vanglas Belfastis, õhutades nende vanemaid nälgijaile meditsiinilise ravi andmiseks.

MIAMI — Mis teha, kui imik lakkamatult karjub? Florida ülikooli õppejõud dr. R. Clark soovitav vastuabinõuna lihtsat trikki. Võtke oma imiku karjumine helilindile ja järgmine kord, kui ta karjuma hakkab, mängige helilindilt tema kisa. Huvitaval kombel seda kuuldes jääb imik kohe vait. Teiste laste kisa imikut vaikima ei pane.

NEW YORK — Tuletõrjujad hakkasid nõudma, et nendele makstaks hüvitusi, kui nad peavad söögilaua tagant poole söömise pealt minema tuld kustutama. Kalkulatsioonide järele läheks niisugune lisakulu linnale maksma miljon dollarit aastas.

CINCINNATI — Shokeeriva „saagi" said kaks röövlit Cincinnatis, kui nad tahtsid autost röövimise otstarbel välja tõmmata 56-aastast James Talley'd. Üks röövlitest haaras Talley'i jalast, kuid Talley vajutas gaasipedaalile ja kihutas minema. Röövlite kätte jäi vaid Talley kunstjalg.

OMAHA — Üks Omaha naine arvab, et ta mees läks liiga kaugele talle lubatud vaikse 50-nda sünnipäeva tähistamisega. Naine leidis Omaha ajalehes „World-Heralds" kaheveerulise mustas raamis kuulutuse, kus oli lugeda: „Lea Marshall on 50. Olenevalt tema vanusest tema abikaasa Johni suu jääb täna, teisipäeval, 8. septembril suletuks".

UPPSALA — Nunnad peitsid oma Uppsala lähedal asuvas kloostris kümmet assüürlast või süriaanlast, keda ähvardab riigist väljasaatmine. Politsei teostas kloostris läbiotsimise. Aktsiooni taunivad paljud usklikud, öeldes, et „tänapäeval nähtavasti pole isegi kirikud ja kloostrid kindlaks varjupaigaks inimestele, keda ühel või teisel põhjusel jälitatakse".

Sügiskullast sai Metsaülikool

Viisteist aastat heast külvist - Kuidas MÜ tänavu „ära jäi"

Just praegusel aasta-ajal viieteist aasta eest, kui Muskoka metsad leegitsesid sügisvärvide toreduses, toimusid Kotkajärvel „noorte sügiskulla päevad". Korraldajaks oli Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi Kotkajärve Komitee, kutsutud olid kõikide Toronto eesti noorteorganisatsioonide liikmed ja tegevuskavas oli „mõnus äraolemine". Organisatsioonide esindajate koosolekul sünnitati üks uus asi, mis mõne kuu pärast sai nimeks Kotkajärve Metsaülikool ja mis tänavu võib tähistada oma 15. sünnipäeva.

Kotkajärvel oli valminud esinduslik metsakohvik. Komitee esimees ja ehitamise initsiaator Heino Jõe üritas TESS-i juhatusele näidata võimalust Kotkajärve elavamaks kasutamiseks eestluse huvides. „Noorte sügiskulla päevadele" olid kutsutud gaidid ja skaudid, üliõpilaskond, noorte laulukoorid, rahvatantsurühm ja võimlemisrühmad. Huvi oli elav, kuid osavõtjate arv jäi siiski alla saja. Tehti laulu ja tantsu, matkati sügislooduses, pildistati ja maaliti ning peeti ühine lõkkeõhtu.

Organisatsioonide esindajate koosolekul arutati üleorganiseeritud eesti ühiskonna puudujääke ja konstateeriti, et noortel puudub vaimne keskus eesti rahvuskultuuri harrastamiseks.

Rahvaülikool, kultuurialased kursused, kirjanduse-, kunsti-, muinasteaduse-, muusika j.m. huviringid . . . ei osatud asjale õiget nime ega vormi anda. Asja edasi arendamiseks ja lahendamiseks valiti toimkond.

Toimkonnast sai Metsaülikooli juhatus ja aasta hiljem 1967. augusti lõpul toimus Kotkajärvel esimene MÜ kursus — midagi enneolematut ja hinge kinni panevat — midagi niisugust, mida ükski osavõtja (ei professorid ega tudengid) polnud varem kogenud.

Nädalasest kursusest sai aastate kestel institutsioon, koguni rahvuskultuuriline liikumine, millele tekkisid sõsarüritused Austraalias ja Rootsis. Ükski eesti teadlane ega kultuurisiksus ei ole keeldunud MÜ-s kaasa tegemast, koguni vastupidi — MÜ on pidanud end „kaitsma" ideoloogiliste „hooldajate" vastu.

Kultuurikontaktid kodumaaga, mis omal ajal oli üks MÜ „surmapatt", on just tänu metsaülikoolile võtnud nii rahvuslikult kui ka poliitiliselt respekteeritud vormi.

Metsaülikoolis on toimunud 13 nädalast kursust, nendest üks Soomes Kuopio lähedal ja kaks konverentsi, mõlemad Ühendriikides. Igaüks neist on toimunud erineva kava ja erinevate lektoritega. Viisteist aastat on siiski pikk aeg, mille kestel „sool võib tuimaks minna". Sellepärast arutati tänavusel konverentsil sihiasetuse- ja tuleviku küsimusi, võimalikke uuendusi, muudatusi ja õigustatud ning õigustamata kriitikat. Tänavu on mitu korda kõneldud ja kirjutatud, et Metsaülikool „jäi ära". Seda ei ole esitanud MÜ juhatuse liikmed, vaid need „ära jätmised" on tulnud väljastpoolt. Väljendused on ebatäpsed ja ka veidi naiivsed, sest Metsaülikool ei ole mitte nädalane üritus, vaid jatkuvalt tegutsev institutsioon.

Tänavu toimus Kotkajärve nädalase kursuse asemel 4-päevane konverents New Yorgi osariigis Oneida linna lähedal, mis ajalehes kahjuks ainult lühidat märkimist leidis.

Täpselt väljendades jäi ära nädalane kursus Kotkajärvel.

Oneida konverentsi asukohaks oli Luteri kiriku puhkekodu, kus 27 osavõtjat majutati taredesse ja toitlustati puhkekodu söögisaalist. Osavõtjate enamus oli Ühendriikidest, üks — dr. Tiiu Salasoo — Austraaliast. Töö-jõudluse huvides olid konverentsi päevad jaotatud temaatiliselt: Välis-Eesti, Kodu-Eesti, Metsaülikool ja kokkuvõtted.

Avaettekande esimesel õhtul pidas Olev Träss, kõneledes MÜ tekkimisest ja algusest. Ta märkis, et MÜ ideoloogilise seemne külvas Heino Jõe oma pidukõnes 1964. a. Eesti Päevadel, käsitledes eesti kultuuritraditsiooni ja meie vastutust tuleviku ees. Välis-Eesti päeval refereerisid Käbi Lokk, Jaak Rakfeldt, Valter Rand ja Vello Sermat. Kodu-Eesti päeva referendid olid Heino Susi ja Arvo Naelapea. Dissident Soldatovi intervjuu helilindilt esitas Andres Jürjado. Metsaülikooli päeval refereerisid Tiiu Salasoo, Vello Soots, Heli Kopti ja Vello Salo.

Kokkuvõtted kujunesid tunnustuseks MÜ möödunud aastate tööle, mille suundasid järgitakse ka tulevikus.

Metsaülikooli juhatusse kuuluvad praegu: juhataja Käbi Lokk, büroojuhataja Aino Lokk, laekur Inga Eichenbaum ja juhatuse liikmed: Asta Lokk, Heli Kopti, Helge Kurm, Anne ja Tõnu Altosaar, Vali ja Arno Naelapea, Vello Soots, Vello Salo ja Heino Jõe. Juhatus kavandab järgmist MÜ kursust Kotkajärvel 1982. a. augusti lõpunädalal.

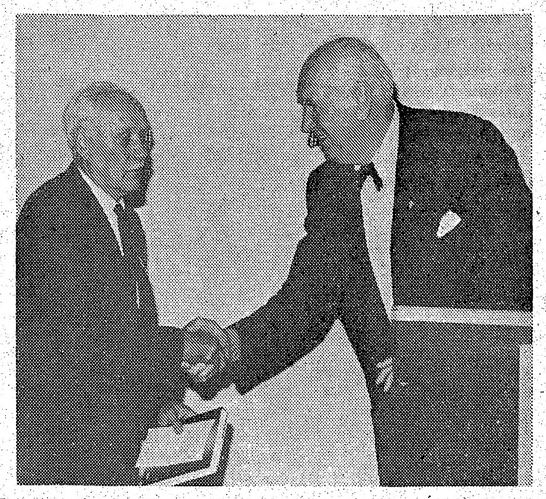

Torontos toimunud Tallinna Reaalkooli 100. aastapäeva tähistamisel andis korp! Sakala esindaja R. Viksten ajakiri „Varraku" toimetajale ja väljaandjale realist H. Riga'le üle korp! Sakala juubelialbumi ja 500 dollarilise tsheki ajakirjandusliku töö jätkamiseks.

Austraalia Eesti Päevad

Suured pidustused Melbournes

MELBOURNE (VE) — Tänavu toimuvad Austraalia XI Eesti Päevad ja XXIV Eesti Mängud Melbourne'is. Pidustused kestavad 26. dets.—31. dets. Ühisürituse üldjuhiks on E. Mõisa.

Programm algab 26. dets. Sõprusõhtuga. Pidulik jumalateenistus ja XI Eesti Päevade avamine toimuvad pühapäeval, 27. dets. Järgnevail päevil on kavas laulupidu, rahvatantsijate ja iluvõimlejate esinemised, teatriõhtud, lastepidu, rahvusliku kasvatuse kongress, aastavahetuse ball, näitused, jm. Uudseks ürituseks on muusikaline Üllatuste-õhtu, mida organiseerivad noored eesotsas Matti Kiviväljaga.

Teatriõhtuid on kaks. Esmaspäeval, 28. dets. kannab Melbourne'i Eesti Ühing „Kodu" näitering ette A. Mägi kolmevaatuselise komöödia „Agamemnoni kojutulek".

Teisipäeval, 29. dets. esineb Kanada Eesti Teater dramatiseeringuga A. Gailiti „Leegitsevast südamest" ja muusikalise-sõnalise põimiguga „Me tõuseme jälle".

Sama-aegselt XI Eesti Päevadega peetakse Melbourne'is XXIV Eesti Mängud. Võisteldakse käsipallis ja kergejõustikus. Veel toimuvad võistlused ujumises, laskespordis, tennises, lauatennises, golfis, male- ja bridzhimängus.

Laulupeoks on üüritud Melbourne'i linnasüdamikus asuv moodne Dallas Brooks kontserdihall, mis mahutab 2100 kuulajat. Rahvatantsijad ja naisvõimlejad esinevad Olympic Park spordiväljakul. Teised üritused teostuvad Coburg'i, Brunswick'i ja Hawthorn'i linnaosades.

Melbourne'is on ligi 3 miljonit elanikku.

Elegantseks tituleeritud, meelitab Melbourne väliskülalisi oma sädeleva linnasüdamiku, kunstigaleriide, õilmete rohkuse ja parkide rohelusega.

Märkimisväärne on ka Melbourne'i omapäraselt ilus ümbrus: lõunapool laiuvad mererannad, põhjas kerkivad mäed . . .

Melbourne'i Eesti Majas on kümme ruumi — kaasa arvatud kaks saali ja kaks äriruumi. Istekohti suures saalis koos rõduga on 800. See eeskujulikult hooldatud ühine kodu avab jõulukuul ootusrikkalt uksed oma sõpradele ja rahvuskaaslastele nii Austraaliast, kui ka ülemeremaadest!

Pidustustest osavõttasoovijaid, kes vajavad täpsemaid andmeid, palutakse kirjutada XI Eesti Päevade Üldtoimkonnale — Estonian House, 43 Melville Road, West Brunswick, Vic. 3055. Austraalia.

Informatsiooni pääsmete ja majutamise kohta vahendab K. Heil — 13 Severn Street, Moonee Ponds, Vic. 3039. Austraalia. Tel.: (03) 370-4530.

Eesti Päevade mõju ei saa mõõta ühte nädalasse mahtuvate tundidega, nende elustav mõju kestab aastaid, soodustades nii vaimset kui ka füüsilist hüvangut, arengut ja kasvu!

TULGE, OOTAME TEID!

Üldtoimkond

Postitariifide suur tõus

OTTAWA — Kanada postikulud tõusevad lähemas tulevikus tunduvalt, mainis Ottawas postiminister Andre Ouellet. Uued postimäärad hakkavad üldiselt kehtima eeloleva aasta 1. jaanuarist, kuid mõningate postiliikide juures lükatakse hinnatõus edasi tuleva aasta aprillile. Hinnad ei tõuse kõigi postiliikide juures ühtlaselt, kuid mõnede liikide juures on tõusu oodata kuni 105 protsenti. Uute tariifide kohaselt nõutakse Kanadas tavalise kirja posti teel edasi saatmise eesti 30 centi senise 17 cendi asemel. Kirjade saatmine Euroopasse ja ülemeremaadesse maksab uute tariifide kohaselt 60 centi.

Travelexpo '81

Oktoobris avatakse Toronto näituse väljakul asuvas Queen Elizabeth hoones Kanada reisimise kolmepäevane erinäitus Travelexpo '81. Näitusel on üle 120 väljapaneku kõigist reisimisega seotud küsimusist 40 eririigis. Näitusel antakse praktilisi ja informatiivseid nõuandeid reisihuvilistele. Näituse raames korraldatakse seminare, mis katavad ained nagu laevasõidud, tollid, pakkimine, reisimine invaliidiga, noorte reisid ja informatsioon Kanada valuuta kohta välisriikides.

Näituse lõbusamal poolel esinevad Uus Meremaa maori tantsijad ja Playboy jänkud Nassau Playboy Clubist Paradise Islandilt. 2.—4. oktoobrini korraldatud näitusel on eesmärgiks tutvustada inimestele uusi ideid ja informatsiooni reisimiseks.

Nalja

Kursustel käimine ja enesetäiendamine on väga hea asi.

Ka Ants oli hakanud kursusel käima ja ta oli sellest väga vaimustatud. Tema sõber Vello ei käinud kursustel.

Ants Vellole: — Kuule, Vello, hakka ka kursusel käima. Seal võid sa õppida palju asju, mis on väga tarvilikud.

Vello: — Noh, mis asju näiteks?

Ants: — Kas sa tead, kes on Kossõgin?

Vello raputab pead.

Ants: — Kas sa tead, kes on Kurt Waldheim?

Vello raputab uuesti pead.

Ants: — Vaat niisuguseid asju võid sa just kursusel õppida ja saad targemaks.

Sellele järgneb tükk aega vaikust ja siis küsib Vello:

— Ants, kas sa tead, kes on Mihkel Kuusk?

— Mihkel Kuusk? kordab Ants. Ei, seda ma küll ei tea.

Vello: — Vaat see on see mees, kes on kodus su naise juures, kui sa ise kursusel oled.

☆

8-aastane Klaus pihib koolis õpetajale, et ta oli sõpradega alasti ujumas käinud.

— Kas tüdrukuid oli ka suplemas? küsib õpetaja.

— Ma ei tea, vastab Klaus, meil ei olnud ju riideid seljas.

Jaak Järve . . .

(Algus lk. 1)

aastal võttis lasteaia tegevusest osa ligikaudu 90 last ja 15 kasvatajat, käesoleva aasta kasvandike arvu kohta puuduvad veel andmed. Kõneleja andis ülevaate lasteaia mitmepalgelisest tegevusest ja kriipsutas eriti alla, et lasteaed on rahvusliku kasvatuse taimelavaks ja lasteaia lõpetajad lähevad peaaegu terves koosseisus üle Eesti Täienduskooli.

Toronto Eesti täienduskoolide tegevusest informeeris koolikomitee esimees H. Lupp, kes toonitas, et käsoleval aastal on kooli tegevus Eesti Keele- ja Kooliaasta tõttu eriti intensiivne. Käesoleval sügisel liitus täiendusalgkooli õppetööga 25 ja täienduskeskkooli õppetööga 23 õpilast.

Kogusummas õpib täienduskoolides ja eesti keele täienduskursustel umbes 250 õpilast.

Klassikomplekte on 23 ja õpetajaid 24. Õppetöö toimub koostöös Toronto linna koolivalitsusega keelepärandi programmi raames. Linn annab majanduslikku toetust täiendusalgkooli ja täienduskeskkooli käigus hoidmiseks ja käesoleval aastal on väljavaateid, et selle toetuse osaliseks saab ka lasteaed. Täienduskoolide eelarve on 12.000 dollari tasakaalus. Koolikomitee tegutseb energiliselt ka kirjastamise alal, andes välja noorsoo- ja õpperaamatuid. Väljaandeid on seni ilmunud juba 15. Viimaseks on Lydia Aruvaldi „Laulud eesti koolidele" koos nootidega. Koolid on esitanud suurematel rahvuslikel tähtpäevadel huvitavaid ja viimistletud kavasid.

Eesti Liit Kanadas esimees V. Hubel mainis lühidalt, et liidu tegevusest ei ole praegu midagi märkida, mis vääriks esile tõstmist.

Revisjonikomisjoni esimees H. Teder mainis, et kooli majanduslik aruanne on eeskujulikult korras, kuid lasteaia aruanne vajaks lihtsustamist ja süstematiseerimist, milleks oleks vaja professionaalset abi.

H. Lupp avaldas tänu seltsi juhatusele, kes on loonud seltsi majandusele tugeva aluse.

Kõik aruanded kinnitati üksmeelselt.

Tegevuskava kandis lühidalt ette seltsi esimees V. Poolsaar. Tegevus kulgeb seniste traditsioonide järele, kusjuures kõige suuremaks ürituseks on Eesti Vabariigi aastapäeva kontsert-aktus, mis toimub 21. veebruaril Convocation Hall'is. Seltsil on kavas ka oma rinnamärgi kujundamine. Laekur J. Terts tegi ettepaneku seltsi liikmemaks jätta endiselt 5 dollarile aastas. Eelarve esitati 6000 dollari suuruses summas tasakaalus. Tegevuskava, liikmemaksu suurus ja eelarve kinnitati üksmeelselt.

Valimiste juurde asumisel teatas seltsi senine esimees V. Poolsaar, et ta enam edasi ei kandideeri

ja esitas omalt poolt esimehe kandidaadiks noorema generatsiooni esindaja Jaak Järve,

kes ettetulnud takistuste tõttu koosolekule polnud ilmunud kuid kellelt oli nõusolek. Uus esimees valiti ühel häälel. Endistest seltsi juhatuse liikmetest nõustusid üheks aastaks edasi jääma J. Terts, Ilme Lillevars ja Ed. Kaju, kes valiti tagasi. Uuteks juhatuse liikmeteks valiti Anne Tüll, Armilde Kasenurm ja V. Rein, kandidaatideks A. Nüüd ja O. Haamer. Revisjonikomisjoni valiti H. Teder, Saade Ristmäe ja L. Joselin, kandidaatideks E. Soomet ja V. Poolsaar. Esindajateks Eesti Liit Kanadasse valiti lisaks ex-officio sinna kuuluvale esimehele H. Teder, R. Antik, Anne Tüll, P. Naaber ja Linda Saarniit.

Koosolekul algatatud küsimustel mainis A. Veedla,

et Eesti Seltsi arhiiv vajab väljalõigete ja piltide näol täiendamist kuigi ta on neid materjale juba suurel arvul kogunud nagu see nähtus koosolekusaalis esitatud väljapanekutest.

E. Soomet nentis, et Eesti Keskarhiivis on väga vähe materjali seltsi tegevuse kohta ja palus selle eest hoolitseda. H. Teder soovitas juhatusel leida vastav isik, kes hakkab seda tööd tegema.

Seltsi endine esimees V. Poolsaar tänas senist juhatust ja kõiki neid, kes seltsi tegevusele kaasa on aidanud ning koosoleku juhataja lõpetas koosoleku.

Eesti rahva kannatused tiivustasid kirjutama

Toronto suurim päevaleht „Star" avaldas oma pühapäevases väljaandes intervjuud viie pagulaskirjanikuga, kellede hulgas oli ka eestlane Arved Viirlaid. Nagu selgub on intervjueeritavad kirjanikud oma kodumaalt põgenenud erinevatel poliitilistel motiividel. Juan Garcia põgenes Tshiilist pärast president Allende marksistliku rezhiimi kukutamist ja Dan Mdluli lahkus põgenikuna Lõuna-Aafrikast, kus ta oli mustade õiguste eest võitleja. Kommunistliku diktatuuri eest põgenesid oma kodumaadelt tshehh Josef Skvorecky, ungarlane Robert Zend ja eestlane Arved Viirlaid.

Ajalehes mainitakse Eestis toimunud küüditamise operatsioone. Eesti oli uhke ja iseseisev maa 22 aastat kahe maailmasõja vahel. Maad ründasid natsid ja venelased. Tuhanded mehed ja naised laaditi veoautodele ja viidi ära, suurem osa neist ei tulnud kunagi tagasi. Arved Viirlaid oli ainult 21-aastane kui ta põgenes oma kodumaalt Soome. Kanadasse saabus ta 1953. aastal. Kirjanik Viirlaid mainib ajalehele, et teda tiivustasid kirjutama oma rahva kannatused.

Sündmuste kalender

Neljapäeval, 1. oktoobril kell 7.30 õ. Tartu College'is Eesti Ohvitseride Kogu Kanadas sõprusõhtu.

Laupäeval, 3. oktoobril kell 7 õ. Casa Loma lossis Eesti Majanduse-klubi Kanadas tegevushooaja avaball.

Laupäeval, 17. oktoobril kell 4 p.l. Lawrence Park Collegiate Institute saalis New Yorgi Eesti Teatri külalisetendusel E. Vilde „Side".